

9 VAN 'T DE
JONGE
LEVEN

LEESBOEKJES VOOR DE
ROOMSE JEUGD

**VLUGGE
SLANG**

MISSIEVERHAAL MIDDENAFRIKA
• DOOR M. C. VERSTEEG •

DERDE LEERJAAR

DRUKKERIJ VAN HET
R.K. JONGENSWEESHUIS · TILBURG
N.V. VERITAS, BOEKHANDEL · ANTWERPEN

VAN 'T JONGE LEVEN

EEN SERIE LEESBOEKJES VOOR DE ROOMSE JEUGD

VLUGGE SLANG

MISSIEVERHAAL MIDDEN-AFRIKA

DOOR

M. C. VERSTEEG

3e LEERJAAR

5e DRUK

DRUKKERIJ VAN HET R. K. JONGENSWEESHUIS TILBURG

IMPRIMATUR.

NIHIL OBSTAT.

J. de Lepper, M. S. C. libr. cens.
Tilburgi, die 20 Aprilis 1948.

EVULGETUR.

F. N. J. HENDRIKX, Vic. Gen. Busc.
Buscoduci, die 21 Aprilis 1948.

VOORWOORD.

Een boekje met een missieverhaal insluiten in een serie voor de school heeft zeker in onze tijd geen verklaring of rechtvaardiging nodig. In periodieken van onderwijs en opvoeding is reeds herhaalde malen de betekenis van missie-onderwijs voor onze Jeugd uiteengezet.

Een missieboekje voor de Jeugd — 't is al meer be-toogd — moet ontstaan door samenwerking van Missionaris en Onderwijzer. Zo is dit boekje er gekomen.

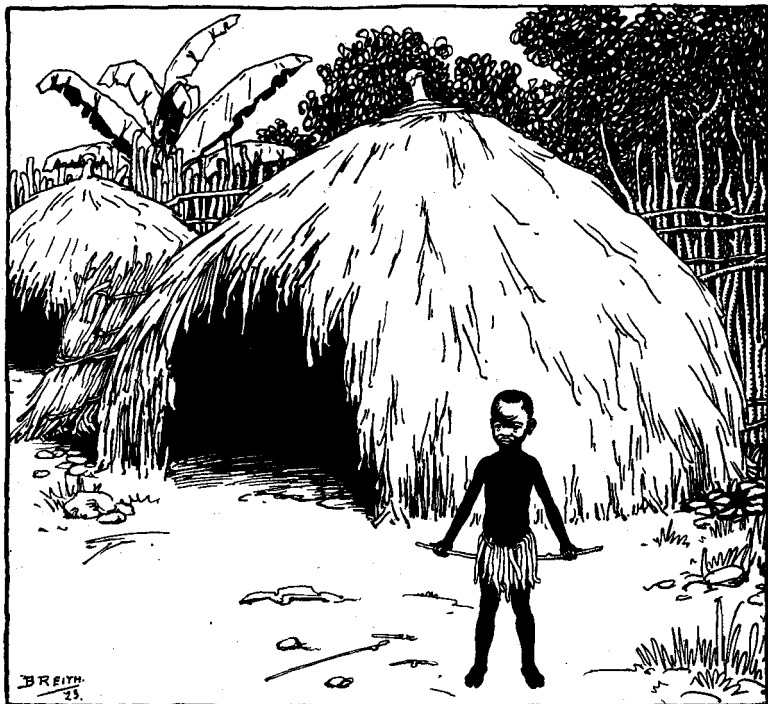
De Schrijver koos voor dit eerste missieboekje de neger, omdat deze door zijn kleur voor onze jeugdige lezers wel 't sprekendste en meest geliefde type is der Missielanden. Als Missionaris contrasteert daarbij het scherpst in kleur de Witte Pater. In Afrika vinden we beiden.

De Schrijver wendde zich dus tot de Witte Paters in Boxel, en mocht er de beste medewerking vinden. De Z.E. Pater J. M. J. v. d. BURGT z.g., in de ethnologische wereld van Europa wel gekend en geëerd, gewaardigde zich in zijn drukke bezigheden, mij in mijn kleine arbeid te helpen. Met grote hartelijkheid en bereidheid stond hij mij telkens te rade, en met blijde belangstelling volgde de veteraan-Missionaris de groei van 't werkje. De voltooiing mocht hij echter niet meer zien. Aan zijn nagedachtenis brengt Schrijver zijn eerbiedige en dankbare hulde.

De bekende en gevierde *Vulpenkrasser* Pater Dr. B. ZUURE, met wien ik de eer had ook enkele malen te confereren, was reeds naar zijn Missie in Centraal-Afrika teruggekeerd.

In den Z.E. Pater v. d. WEE mocht ik een nieuwe medewerker vinden, die met eenzelfde hulpvaardigheid mijn werkje zijn kennis en tijd wijdde. Na voltooiing heeft hij 't nogmaals in zijn geheel nagezien en verbeteringen aangegeven. Ook de illustraties zijn door hem gezien en gekeurd.

De oprechte dank van Schrijver en Illustrator zij hem gebracht!

Daar staat een negerjongetje bij zijn hut.

Die hut is zijn huis, zijn woning. Ze is gemaakt van gras, of palmladeren. De muren zijn van gras, het dak is ook van gras.

In zo'n hut zijn geen deuren. Aan de ene kant is een opening; daar moeten de negers door binnengaan. 's Avonds maken ze die opening dicht met een afsluiting; die is ook van gras gemaakt.

In zo'n hut zijn geen ramen. 't Is er altijd wat donker: alleen door de opening komt het licht.

Binnen in de hut is niet veel te zien. De negers hebben geen stoelen en geen tafels nodig. Ook geen bedden: ze slapen op een mat.

Vlugge Slang.

Het negerjongetje heet Njoka. Zó hebben hem zijn vader en moeder genoemd, omdat hij zo vlug was.

Toen hij nog heel klein was, kon hij al gauw kruipen.

Hij kroop al de hoeken van de negerhut rond.

„'t Is net een slang,” zei zijn moeder eens.

En toen zei zijn vader: „Dan heet hij ook slang, vlugge slang, Njoka.”

De vrouwen van de negers moeten op het veld werken. Ze nemen dan haar kleine kinderen mee – ze binden ze in een doek op de rug.

Zo werd Njoka ook meegedragen, als zijn moeder ging werken op het veld.

Eens had zijn moeder hem neergezet in de schaduw van een palmboom. Toen ging ze werken.

Na een poos keek ze eens naar haar kind. Ze zag het niet meer. Verschrikt sprong ze op, en liep

naar de palmboom. Njoka was er niet. De vrouw keek rond — nergens zag ze hem.

Maar op de grond zag ze, waar hij gespeeld en gekropen had. Ze ging die sporen na, — en een heel eind verder, vond ze Njoka in een veld pataten. Hij had met zijn knuistjes enkele pataten uit de grond gegraven, en zat er aan te knabbelen.

„O, die vlugge slang,” zei zijn moeder.

Njoka leert niets.

Njoka kon al gauw lopen. Toen bleef hij niet veel meer bij moeder in de hut. Neen, dat doen de negerjongetjes niet.

Zo gauw Njoka 's morgens wakker was, liep hij naar buiten, en ging met andere negertjes spelen in 't zand. Maar dat spelen was dikwijls stoeien en vechten en slaan.

Njoka hoefde niet naar school. Er was geen school. De negers hebben zelf geen scholen.

De missionarissen bouwen scholen in de negerdorpen.

In het dorp, waar Njoka woonde, was nog nooit een missionaris geweest. 't Was ver weg — midden in Afrika.

Njoka en de andere negerjongetjes leerden niets. Vader en moeder leren ze ook niets. Ja, iets leren ze wel; maar 't is niet veel goeds: ze leren stelen, liegen, vechten, schelden en nog meer boze dingen — net als hier de stoute straatbengels.

De negers hebben ook geen kerk. Ze bidden nooit. Njoka bad ook nooit. 's Morgens kwam hij van zijn matje, en dadelijk keek hij, of er iets te eten was. Zo doet een hondje ook. Aan bidden dacht hij niet. Zijn vader en zijn moeder deden dat ook niet.

's Avonds, als 't donker was, kroop hij weer op zijn matje, zonder aan O. L. Heer te denken.

Hij wist ook niets van O. L. Heer. Niemand had hem er ooit iets van verteld.

De tovenaar.

Met andere negertjes liep Njoka het dorp rond. Alle hutten kenden ze. Ze wisten juist, wie er in woonden.

Maar bij één hut kwamen ze niet. Want daar woonde een neger, waar alle andere negers bang voor waren; daar woonde een tovenaar. Dat is een slimme neger, die de andere bedriegt.

De negers menen: zo'n tovenaar kan veel — hij kan zieken genezen — hij weet veel — hij weet, wat andere negers niet weten. — Zo'n tovenaar kent ook de spoken, de geesten; de negers menen, dat er overal geesten zijn, boze geesten, die hun kwaad willen doen.

Als 't onweer is, als 't bliksemt — doet dat een boze geest in de lucht, in de wolken, daarboven, denken ze. Die geest is boos op de mensen daar beneden — en hij zal de mensen kwaad doen. Maar de tovenaar kan er voor zorgen, dat hij geen kwaad doet.

Als er een koe of geit ziek wordt — dat doet een boze geest, menen de negers. En de tovenaar kan die boze geest weggagen.

REITH.

Als er een neger ziek wordt — dat komt weer van een boze geest — en de tovenaar weet wel een middeltje, om die boze geest weg te krijgen.

Maar dat is niet waar; de tovenaar bedriegt de lichtgelovige negers.

In een hut dicht bij de hut van Njoka werd een neger ziek, erg ziek. Ze gingen de tovenaar roepen, om hem te genezen.

Njoka wist, dat de tovenaar zou komen. Hij verborg zich achter de hut. Hij was bang van die vreemde man. Toen de tovenaar in de hut van de zieke was, stonden er enkele negers voor de opening.

Njoka wou 't ook zien, en sloop stil bij die negers, en keek in de hut. Daar zag hij de tovenaar bezig. Hij smeerde zijn lijf in met wit krijt.

Daarna nam hij een kip en slachtte ze. Hij sneed ze open, en begon de ingewanden te onderzoeken. Daaruit wou hij weten, welke ziekte de neger had. Njoka begreep er niets van.

De negers stonden allen stil en stom toe te zien, naar dat geheinzinnig doen van de tovenaar.

Na een tijdje zoeken, deed de tovenaar net of hij de ziekte gevonden had. — Ja, hij had ze gevonden; hij wist, welke geest die neger ziek had gemaakt — die geest zat nu ergens in 't lijf van de zieke neger. De tovenaar moest nu die boze geest er uit zien te krijgen.

Hij begon die geest uit te schelden, om hem

bang te maken. Toen hij hem genoeg uitgescholden had, zou hij hem weggagen uit 't lichaam van de neger.

De tovenaars begon weer te spreken, en te zeggen, dat de geest er uit moest. Dat duurde een

tijdje. Toen hield hij op – de boze geest moest nu weg zijn. Uit zijn mandje nam hij een paar hoorntjes en vulde die met een donker poeder. Hij prevelde iets over dat poeder – en toen werden de hoorntjes op de zieke plaats gehangen.

Nu moest de zieke neger zeker gauw beter worden. De tovenaar was klaar – hij kreeg voor zijn moeite een geit. Toen ging hij heen.

En was de boze geest nu weg? en werd de zieke neger beter?

Njoka dacht: de tovenaar kan veel – de zieke neger zal wel heel gauw beter zijn.

Maar de hele dag bleef hij even ziek.

De volgende dag ging Njoka weer eens langs de hut lopen. Hij hoorde zeggen, dat de neger nog erger ziek was.

En 's avonds was de zieke dood.

De negers zeiden: de tovenaar heeft de geest er niet uit kunnen krijgen.

Njoka stond bij de hut van de dode.

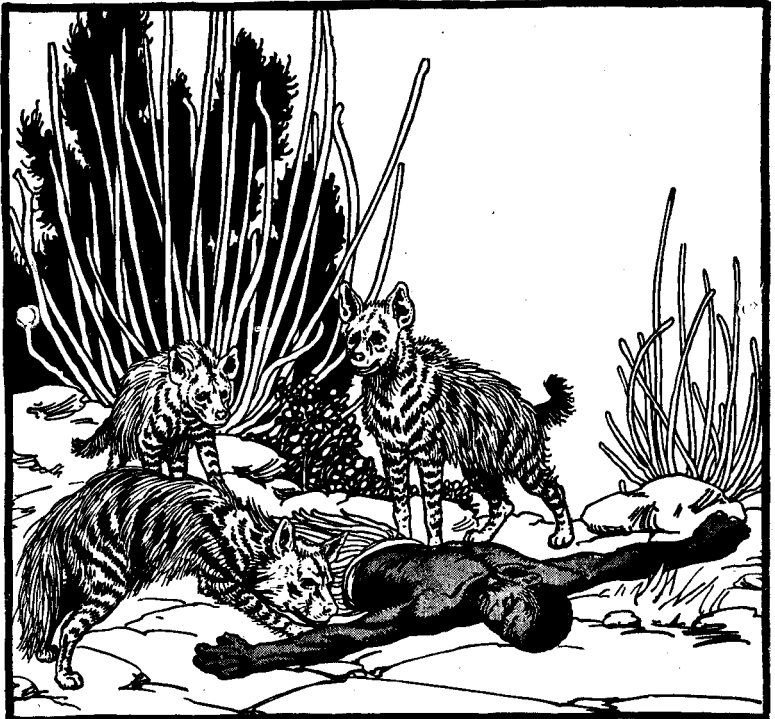
Wat zouden ze daar nu mee doen?

De dode neger werd uit de hut gebracht. Een paar negers bonden een touw om zijn voet vast. Daarmee trokken en sleepten ze hem over de grond.

Ze sleepten hem naar 't bos. Daar wierpen ze 't lijk in de struiken. Njoka zag het.

De volgende morgen ging hij nog eens kijken met een paar negertjes. Ze zagen geen lijk meer.

„Waar is de dode neger nu naar toe?” vroeg hij. Een grotere negerjongen zei: „De hyena's hebben hem meegenomen

REITH. C

1923.

„En wat doen die er mee?”

„Opeten,” zei de grotere negerjongen.

Dat vond Njoka toch lelijk van die beesten.

Njoka is geitenhoeder.

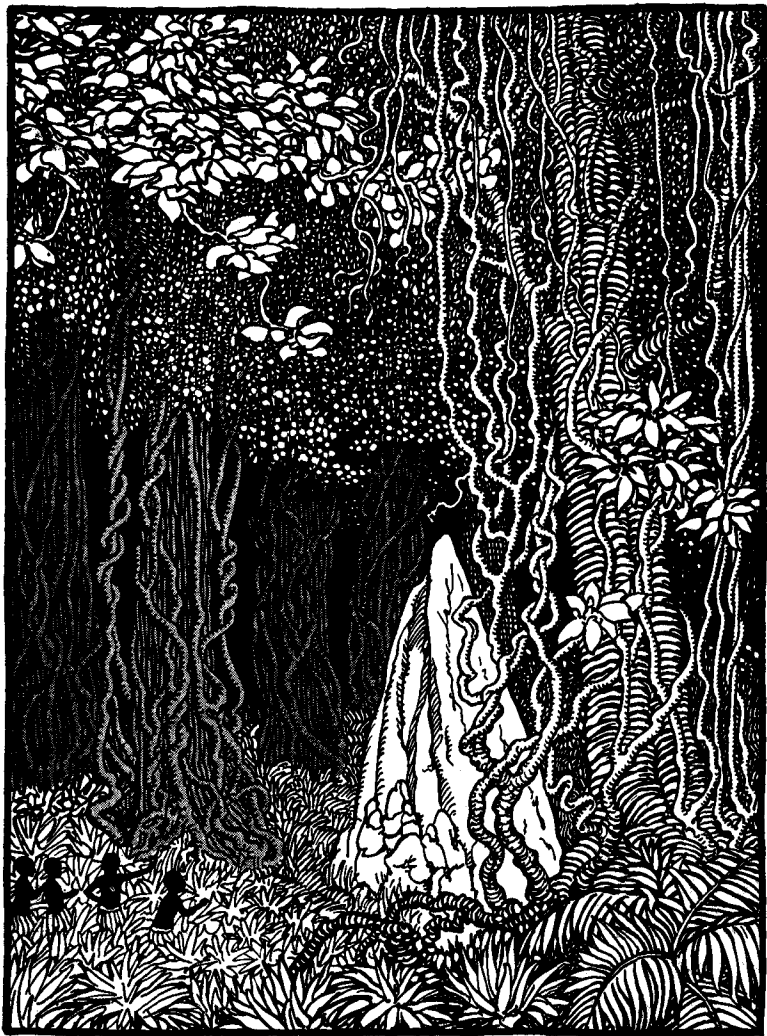
Toen Njoka wat groter was, moest hij werken voor zijn vader. Hij moest met de geiten naar 't veld. Hij werd geitenhoeder. Nu mocht hij niet meer rondlopen. Neen, hij moest dicht bij 't veld blijven, waar zijn geiten graasden. Maar dat deed Njoka niet altijd. Hij ging wel eens met andere geitenhoedertjes spelen — rondlopen in de velden en in het bos. Ze gingen dan samen vogeltjes vangen, bomen klimmen, en mieren zoeken.

Op een dag was Njoka al lang bij zijn geiten gebleven. Hij kreeg honger. Hij zou zelf wel eten gaan zoeken. Hij floot heel hard en lang. Dan luisterde hij. Ja, hij hoorde wel van drie kanten tegenfluiten. En na een poosje stonden drie kame-raadjes bij hem.

Njoka wees op zijn buikje; de anderen hadden ook wel honger. Vooruit, samen 't bos in, om eten te zoeken.

Njoka was 't vlugst. Hij rende tussen de hoge bomen, sprong over de wildslingerende takken, sloeg met armen en benen een weg door struik en gras.

Opeens zag hij een heuveltje in 't bos. Hij riep met een scherpe gil zijn makkertjes. Gauw waren ze bij hem, en keken blij naar dat bergje. 't Scheen wel een levend bergje: 't krioelde van duizenden en duizenden beestjes. 't Was een mierennest, een mierenberg, wel vijf meter hoog.

REITH.

1923.

O, wat zouden ze smullen !

Njoka maakte aan de ene kant in de mierenberg een kuiltje. In dat kuiltje werd een grote pot gezet. De andere negertjes sleepten al grote takken aan en lang gras. Van die takken en dat gras werd over de mierenberg een dakje gebouwd.

De mieren kwamen uit alle loopgaatjes van de berg, en vlogen tegen de afdekking. Hun vleugeltjes braken af, en de mieren vielen neer. Tien, honderd, duizend vielen er in de pot.

Njoka en zijn vriendjes zagen de pot al voller en voller worden. Een van de negertjes had een bakje met nog gloeiende kooltjes meegenomen ; die ging een vuurtje maken van droog gras en hout.

Toen de pot bijna vol mieren was, werd hij er uit gehaald. De negertjes dansten er rond van pret. Ze zetten de pot boven 't vuur, en de mieren werden geroosterd.

Njoka roerde met een stokje in de pot — de anderen stookten 't vuurtje, en dansten er rondom en snoven de heerlijke braadlucht op.

Njoka nam de pot van 't vuur, en direct zaten allen er rondom. Met hun vingers pakten ze gulzig de geroosterde mieren er uit, en aten ze gretig op. Heerlijk smaakten die. Ze smulden tot hun buikje rond was.

Toen gingen ze terug — ieder naar zijn kudde.

Een geit weg.

Njoka kwam bij zijn geiten.

Hij keek in 't veld — hoe schrok hij! Daar zag hij een grote luipaard met een geit weglopen.

Njoka schreeuwde en krijste, zo woest en luid hij kon. De luipaard nam zijn prooi mee in 't bos.

Nu wist Njoka wat hij thuis te wachten had.

Wat zou zijn vader boos zijn! Wat zal Njoka met de zweep krijgen!

Hij durfde niet naar zijn hut.

Zou hij weglopen? — wegvluchten in 't bos?

Maar 's nachts zijn er in 't bos veel luipaarden, en soms leeuwen!

Treurig bleef Njoka staan. Hij dacht — maar vond geen uitkomst. Hij bleef staan kijken en dromen.

't Werd avond.

Njoka ging niet naar 't dorp met zijn kudde. De geiten begonnen al te roepen, net of ze wilden zeggen : we moeten naar huis.

De vader van Njoka had al lang gewacht.

Toen Njoka niet kwam, ging hij zelf naar 't veld. Daar zag hij Njoka staan, stil en dromerig.

Hij ging naar hem toe, en gaf hem met een dikke stok een harde slag op zijn rug, en schreeuwde ruw : „Vooruit, dromer. — Zie je niet, dat 't avond wordt. Moeten de luipaarden komen, en mijn geiten stelen? Vooruit!”

Njoka had wel willen weglopen — maar hij durfde niet. Hij joeg de geiten bij elkaar en bracht ze weg.

De vader van Njoka telde onderweg de geiten. Hij miste er een, zijn beste geit was er niet bij.

„Waar is mijn grote geit?” vroeg hij aan Njoka.

„Ik weet 't niet,” jokte Njoka. De negerjongens jokken er maar op los; ze weten niet, dat dat kwaad is.

„Ga ze zoeken,” zei de vader woedend. „Moet jij mijn beste en grootste geit zoek maken? Kom niet terug, vóór je ze hebt gevonden! — mijn beste geit! mijn vetste geit!”

Njoka ging terug.

't Was al wat donker. Njoka durfde niet meer op 't veld te komen – en in 't bos zéker niet. Hij bleef wat rondwalen, maar zocht niet.

Zijn vader zag, dat hij niet hard liep, om de geit te zoeken. Hij schreeuwde hem dreigend na.

REITH

1923

Njoka ging wat verder. Hij kwam bij 't veld. Daar hoorde hij brommen, vreselijk brommen – en hij zag daar ginds op 't veld, grote donkere beesten lopen. Dat waren de luipaarden uit 't bos.

Njoka vlóóg terug. Langs een ander pad ging hij naar 't dorp. Naar zijn hut durfde hij niet.

Stil als een slang kroop hij door 't dorp rond.

Als hij een grote neger zag, kroop hij weg achter een hut of achter een boom.

Njoka steelt.

Njoka kreeg honger. Thuis durfde hij niets gaan vragen. Hij wist wel raad. Hij was vlug en slim. Hij kon gemakkelijk wat pakken. Dat mag wel, als ze 't maar niet zien — zo denken de neger-tjes.

Njoka had fijne goede oogjes, net als een slang. Hij loerde door 't donker rond, om iets te vinden voor zijn buikje.

Daar zag hij een open hut — en bij de ingang lagen een paar trossen bananen. Daar zou hij wat van stelen.

Vlugge Slang kroop naar de hut. Stil als een slang kroop hij onder langs de hut naar de opening. Hij was er al vlak bij. Hij hoefde zijn arm nog maar uit te steken, om de bananen te grijpen.

Maar in de hut hadden ze iets gehoord. De grote neger, die er woonde, had 't stille kruipen gehoord, en dacht werkelijk, dat 't een slang was. Hij stond bij de opening op wacht met een grote stok.

En toen Vlugge Slang zijn hand uitstak, kreeg hij een zware slag op zijn arm — hij schreeuwde van pijn.

Nu hoorde de grote neger in de hut, dat het geen slang was. Vlug kwam hij buiten, om die dief nog wat meer te geven. Maar Njoka was al weg, ver weg.

Wat deed zijn arm pijn! Maar negerjongens zijn niet kleinzerig.

Hij ging weer verder op zoek. Alle hutten waren al gesloten; daar kon hij niets meer stelen.

Nu ging hij naar 't veld, waar zoete pataten groeiden. Met een stokje groef hij er enkele uit de grond. Vuur had hij niet, om ze te roosteren. Daarom at hij ze zo maar rauw op.

Toen ging hij naar een oude hut, waar niemand meer in woonde. Er waren gaten in 't dak. De wanden waren nog goed. Njoka sloot de hut dicht, zo goed hij kon en sliep daar die nacht.

Njoka ziet een witte man.

Op een andere keer was Njoka weer met zijn kudde op 't veld. Hij zat aan de rand van 't bos.

De geiten graasden rustig in 't veld.

De zon scheen heet. Lui ging Njoka op de grond liggen in de schaduw van een grote palmboom, en speelde een deuntje op zijn fluit.

Een hele tijd lag hij zo.

Daar hoort hij iets. Hij heft zijn hoofd op, en

zijn oor luistert scherp, van welke kant 't geluid komt.

Hij weet 't al: 't komt uit 't bos.

Hij hoort stappen — niet van een dier, maar van een mens.

Wie zou 't zijn?

Met zijn echte slangenooogjes loert hij 't dichte bos in.

Daar ziet hij een grote neger tussen de struiken uitkomen — een neger met broek en jas aan.

Die is zeker heel rijk, denkt Njoka.

Maar — wat schrikt Vlugge Slang nu! Als een slang kruipt hij weg tussen de dichte struiken.

Waarom?

Achter de neger ziet hij nog iets anders: een witte man, in een lang wit kleed, met wit gezicht — en een witte hoed op zijn hoofd.

Is dat een geest?

Oei! als die geest Njoka maar niet ziet zitten, in de struiken. Nog verder kruipt hij weg.

Tussen de bladeren door loert Vlugge Slang naar die witte man. Oei! hij heeft haren aan de kin! — Ja, nu is 't zeker een geest!

Zou die geest van die neger zijn?

Zou die witte geest kwaad doen?

Zou die witte geest zijn geiten doden?

Zou die witte geest hem een ongeluk aandoen?

Njoka loerde hem na, zo lang hij hem kon zien.

Toen hij weg was, kwam Njoka bang uit zijn schuilplaats. Hij keek naar zijn geiten, en telde ze: ze waren er alle nog.

Maar Njoka bleef niet bij zijn geiten — hij keek er niet verder naar om. Hij was zo bang!

Snel als een pijl uit een boog, vloog hij over

de velden naar 't dorp. Daar zag hij een groepje negerjongetjes. Hij liep er naar toe, en vertelde van die witte geest.

Een paar negertjes werden toen ook zeer bang, maar de andere lachten hem uit, en riepen :

„Vlugge Slang is dom! Vlugge Slang heeft slechte ogen! Vlugge Slang bedriegt ons!”

Maar Njoka hield 't vol.

Een van de bange negertjes zei : „Zeg 't aan de tovenaar. De tovenaar zal die witte geest wel weggagen!”

Njoka zei verlegen : „Ik heb niets om de tovenaar te geven — ik heb geen kip — geen meel, geen bonen.”

Toen kwam daar een oude neger voorbij gestrompeld, met oude, stijve benen.

De negerjongetjes vertelden het aan die oude neger. En hij zei toen : „Wat Njoka zegt, kan waar zijn. Er zijn Wazoengoe, witte mensen, blanke mensen — maar — pas op — dat zijn boze mensen, nog erger dan geesten. Die blanke mensen grijpen de negers, en nemen ze mee, en koken ze in grote ketels, en eten ze op!”

De negertjes beefden, toen ze dat hoorden.

En Njoka zei : „O, dan zal die witte mens weer een man van ons gaan opeten — want hij had er een bij zich — hij liep vlak vóór hem!”

„Ja — zei de oude neger — pas op voor de blanken. De tovenaar heeft 't ook gezegd. En als

de blanken je pakken, kan de tovenaars je niet meer los krijgen — nee, dan wordt je gekookt in grote ketels — en opgegeten.”

De negerjongens hadden nu vreselijke schrik voor die lelijke, blanke mensen.

Njoka durfde niet meer terug naar 't veld.

Weer een geit weg.

Terwijl Njoka in 't dorp was, kwam er nog een andere neger uit 't bos. Een grote neger was 't, uit een dorp, aan de andere kant van 't grote bos.

Hij had al lang in 't bos rondgezworven.

Hij loerde of hij iets kon te pakken krijgen.

Hij kwam bij de kudde van Njoka. Hij zag niemand.

Stil sloop hij rondom 't veld — niemand was er bij de geiten.

Vlug sprong hij in 't veld, liep naar de mooiste geit — pakte ze vast, en bond haar bek dicht. Toen nam hij ze mee, door 't bos — naar zijn dorp.

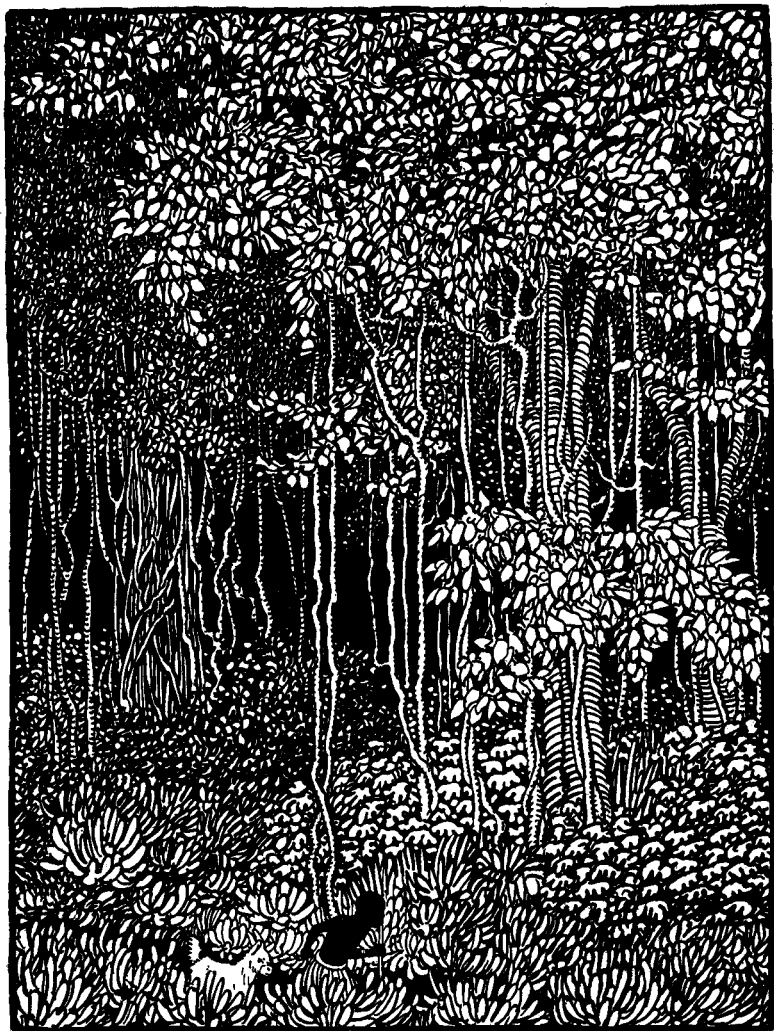
Njoka stond nog in 't dorp met de negerjongetjes over die witte geest te praten.

Daar zag hij uit de hut zijn vader aankomen met een grote stok. Die zou hem even komen teren, hoe hij op de geiten moest passen.

Vlugge Slang zag hem, en als een haas liep hij over 't pad naar 't veld.

Hij telde de geiten — één te weinig. Hij telde ze nog eens — ja, één was er weg.

Njoka keek rond of hij ze ergens zag. Gauw ging hij zoeken. — Hij bootste met zijn stem het blaten van een geit na. Eerst zocht hij langs 't pad in de kleine struiken — dan een eindje in 't grote bos, maar vond de geit niet.

REITH.

1923.

Toen dacht Njoka weer aan de witte geest.

Hij was bang. Zou die witte geest één van de geiten hebben weggetoverd, of meegenomen, of opgegeten?

O, zeker! die boze, witte geest heeft 't gedaan! Njoka werd nog banger.

En als die witte geest nog eens terugkwam! — en als hij Njoka zelf dan eens pakte, en meenam, en in een grote ketel gooide.

Weg was Njoka al. Van vrees rende hij weg van 't veld, waar die boze geest kon komen.

Hij rende naar de hut van zijn vader.

Hijgend kwam hij bij de hut — hijgend en met grote bange ogen vertelde hij aan vader, wat er gebeurd was — die witte geest had de geit geroofd.

De vader van Njoka werd ook bang — en heel boos, omdat hij een geit kwijt was.

„Ga gauw de andere geiten halen,” zei hij tegen Njoka. „Ik durf niet,” zei Njoka bevend, „ik durf niet.” En kroop weg in een hoek van de hut.

De vader riep zijn andere jongen, Mamba. Ze gingen toen samen naar 't veld, heel voorzichtig. Vóór ze op 't veld stapten, loerden ze 't helemaal rond, of de witte geest er was. Ze zagen niets: de geiten graasden rustig.

Gauw dreven ze de geiten weg van 't veld, en brachten ze naar huis.

De vader van Njoka dacht ook, dat die witte geest zijn geit gestolen had.

Vertellen onder de vijgeboom.

Midden tussen de hutten van 't negerdorp staat een grote, oude vijgeboom.

Overdag liggen daar de negertjes in de schaduw te luieren in 't zand, of te spartelen en te vechten. Maar 's avonds komen daar de grote negers zitten. Ze zitten dan in een grote kring. Ze praten samen, en vertellen oude vertelsels.

De negerjongens zijn er dan ook — die liggen rondom te luisteren, maar mogen niets zeggen.

Op die avond was 't mooi maanlicht — en de negers zaten rondom een vuurtje. Njoka was er ook. Zijn vader niet. Een oude neger met rimpelig gezicht begon te vertellen; allen luisterden.

Van het konijn, een olifant en een nijlpaard.

Het konijn ging op een keer naar een olifant, en wou met hem gaan strijden, wie 't sterkste was.

„Olifant, zei het konijn, je bent wel een reus — toch zeg ik: als jij trekt aan 't ene eind van een touw, en ik aan 't andere, dat jij me niet naar jouw kant kunt krijgen.”

De olifant zei :

„Wat! jij, ellendig klein konijn, jij durft strijden met mij, een reus! 't is niet mogelijk, 't kan geen ernst zijn!”

„Laten we wedden!” zei 't konijn.

En ze wedden samen.

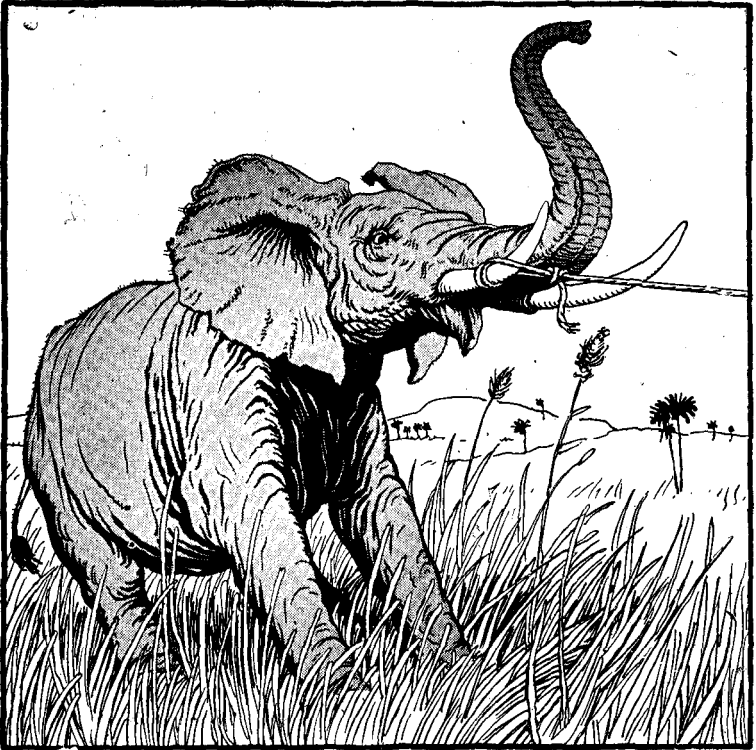
Toen ging het konijn naar het grote meer. Het trof daar meneer nijlpaard, en ging daarmee dezelfde weddenschap aan als met meneer olifant.

Het konijn ging toen een sterk touw vlechten, zo lang als van Karema tot Kola.¹⁾

Dit touw bond het vast aan de tanden van meneer nijlpaard, en zei met ernstig gezicht :

1) Afstand 12 tot 15 kilometers.

„Als je voelt, dat ik trek aan 't touw, dan moet jij van jouw kant ook trekken, en hard, hoor!”
„Gehoord en begrepen!” zei het nijlpaard.
Het konijn ging toen naar de olifant, en bond

het ander eind van 't touw vast aan zijn slag-tanden.

„Als je voelt dat ik trek aan 't touw, zei het konijn, dan moet jij van jouw kant ook trekken, en hard, hoor!”

„Gehoord en begrepen !” zei de olifant.

Toen dat alles klaar was, ging het konijn in 't midden tussen de twee strijders zitten.

Eerst trok het even aan 't touw, aan de kant

van het nijlpaard, en toen aan de kant van de olifant.

De olifant begon uit alle macht te trekken, en zei : „'t Is onmogelijk, dat ik door een konijn overwonnen word !”

Het nijlpaard van zijn kant trok ook woedend aan het touw, en zei net als zijn tegenstander: „'t is onmogelijk, dat ik overwonnen word door een konijn!” Want beide dachten, dat het konijn het andere eind vasthield.

Door al dat verschrikkelijk trekken brak eindelijk een tand van de olifant. En het nijlpaard wilde 't ook niet opgeven, en brak ook een tand.

„'t is vreemd! zei de olifant — ik loop eens langs 't touw tot aan 't andere eind, en ik moet zien of 't wel met een konijn is, dat ik strijd.”

Het nijlpaard zei op zijn beurt:

„'t is vreemd! Ik ga dit touw eens na, want ik moet mijn tegenstander zien.”

Beide liepen dan langs het touw, dat tussen hen lag, en ieder ging naar 't andere eind.

Maar toen het konijn zag, dat het touw niet meer strak getrokken werd, vluchtte het heen, en ging van verre zitten kijken.

Op 't midden van hun tocht ontmoetten de olifant en het nijlpaard elkaar.

„Hoe? ben jij 't! zei de olifant — ik dacht met een konijn te doen hebben.”

En het nijlpaard zei: „Hoe? ben jij 't! ik meende ook met een konijn te doen te hebben.”

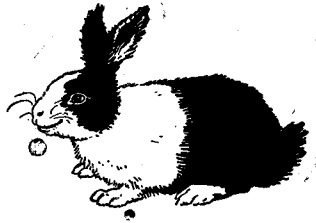
En beide voegden er bij:

„Waarachtig! het konijn heeft ons vandaag voor de mal gehouden!”

Het konijn liet zich toen van verre zien, en riep:

„Wat ben jullie gekken! mijne heren; waar heb je ooit een klein kind met zijn vader zien strijden!”

Toen het dit gezegd had, trok het er van door, zonder dat de twee strijders het konden te pakken krijgen.

Toen de oude neger dit verteld had, hadden alle negers pret. Zulke mooie vertelsels hoorden ze zo graag.

Kavoela, de vader van Njoka, was onder 't vertellen gekomen.

Stil ging hij in de kring zitten. Alle negers keken naar de verteller. Kavoela keek naar de grond.

Toen het vertelsel uit was, had Kavoela iets te zeggen.

Hij vertelde geen vertelseltje — hij zei, dat er een boze geest, een blanke, dicht bij 't dorp was — die was door 't bos gegaan.

Alle negers schrokken — en keken naar de tovenaer, die ook in de kring zat. — De negers dachten: die moet 't toch zeker weten.

De tovenaar wist 't niet — maar hij was slim, en deed net, of hij 't al wist. En hij zei :

„Ja, mannen van Kaja, er is een blanke geweest — ik weet 't — een blanke — dat is een boze geest — ja — in 't bos. En hij wou ons dorp kwaad doen — hij wou ons ongelukken brengen — —.”

„In mijn veld is een geit gestolen,” riep Kavoe-la. „Mijn mooiste geit, met de twee lange horens, en de witte poot.”

Alle negers wisten nu, welke geit 't was — want ze kennen elkaars geiten allemaal precies.

De tovenaar zei dadelijk : „Dat heeft die geest gedaan, dat heeft die blanke gedaan ; ik weet 't.”

De tovenaar keek naar de grond — en toen naar Kavoe-la, en vroeg :

„Heb jij de geest gezien ?”

„Nee. Mijn jongen, Njoka, heeft hem gezien.”

„Roep Njoka.”

„Hier is hij !” riepen enkele negerjongens.

Njoka moest in de kring komen vóór de tovenaar.

„Heb jij de blanke gezien ?”

„Ja.”

„En hij heeft de geit meegenomen, nietwaar ?”

„Ja.”

De tovenaar keek trots de kring van negers rond, en zei : „Mannen van Kaja, de blanke heeft de geit van Kavoe-la geroofd. Pas op voor de

blanken. Ze sluipen als slangen in onze dorpen. Laat ze niet bij Kaja komen. De blanken zijn boos en slecht — en zeer erge dingen heb ik van de blanken gehoord.”

De tovenaars zweeg, en ging heen.

Alle negers waren nu vreselijk bang voor die blanken. Als ze dachten aan de ongelukken, die de blanken zouden meebrengen, dan beefden ze.

En toen ze laat in de nacht naar huis gingen, sloten allen hun hutten nog steviger dicht dan gewoonlijk.

Njoka in 't bos.

Kavoela liet Njoka niet meer zijn geiten hoeden. Zijn grotere jongen, Mamba, moest dat voortaan doen.

Njoka kreeg ander werk. Hij moest in 't woud hout gaan zoeken, voor moeder, om 't vuur te stoken.

Dat deed Njoka veel liever dan op de geiten passen. In 't woud was hij vrij. Daar trof hij altijd kameraadjes. In 't woud, in 't grote, wilde woud hadden ze echte wilde jongenspret.

Ze klauterden als katten in de bomen, in de hoogste toppen der bomen en braken de dorre takken af, en gooiden ze neer op de grond. Met wilde boomvruchten wierpen ze naar elkaar, van de ene boom naar de andere. Ze klommen naar de nesten der vogels, en rukten die uit – en smeten de eitjes omlaag, dat ze stuk sloegen op de takken. En aten ze die niet op? – Neen, negers eten geen eieren.

De vogeltjes zelf eten ze wel. Boog en pijl nemen ze gewoonlijk mee, om de vogeltjes te schieten. Als ze er een raken, valt het beestje flauw neer op de grond.

Maar de meeste vogels zijn heel schuw, en vluchten weg voor die zwarte negerjongetjes.

Maar dan weten zij ze wel op een andere manier te vangen. Eerst zoeken ze een plaats in,

het woud, waar gewoonlijk veel vogeltjes zitten.

Njoka had zo'n plek gauw gevonden. Hij riep zijn vriendjes met een heel zacht gefluit. Stil kwamen ze dan naar de plek geslopen. Een stukje grond, zo groot als een tafel, werd schoon gemaakt. Takjes en blaren en gras deden ze weg. Dan zochten ze takken, om er kleine stokjes van te maken. Boven aan elk stokje bonden ze een strik — een strik van haren uit een koestaart.

Als de strik klaar was, werd 't houtje in de grond gestoken.

Op die schoongemaakte plek werden tien of meer van die strikjes gezet. Dan werden er maïzemelen gestrooid, om de vogeltjes te lokken. Dan was alles klaar voor de vangst.

Njoka en zijn vriendjes kropen weg. Ze verborgen zich zo goed, dat je van hun zwarte lijf geen stipje meer kon zien.

En ze konden zich heel lang verborgen houden, zonder zich iets te verroeren. Alleen hun oogjes roerden, en keken en speurden in bomen en blaren.

Als 't een poosje zo heel stil bleef, kwamen de weggevlogen vogeltjes weer terug. Ze zagen de zemelen, en kwamen er op af. Ze vlogen op de grond, wipten even rond, en al gauw raakte er eentje met 't pootje in de strik. 't Wou dan direct opvliegen, maar trok dan juist de strik dicht, en was gevangen.

De negertjes schoten toe, en pakten 't beestje.

Ze maakten het dood. Dan verborgen ze zich weer, tot een ander vogeltje zich liet foppen.

Als ze er enkele hadden, werden de beestjes klaar gemaakt. Ze plukten de veren uit — dan spietsten zij ze aan een stokje. Een ander negertje had al een vuurtje aan. En de vogeltjes werden gebraden. Als de negertjes rond 't vuurtje de heerlijke braadlucht roken, begonnen ze te dansen van pret. Maar zo gauw 't stokje van 't vuur ging, dansten ze niet meer. Ze hurkten neer, en deelden 't wildbraad, en smulden lekker.

Njoka en de slang.

Njoka was in 't bos altijd de vlugste. Vaak liep hij op zijn eentje ver weg van de anderen.

Eens is hem dat slecht gekomen.

Hij stond te loeren naar een troep apen in een hoge boom. Die vlugge beesten maakten allerlei grappige kunstjes in de de takken.

Njoka had er pret in. Hij moest telkens een stapje verder doen om de apen te kunnen zien.

Opeens trapte hij op een slang, die onder droge blaren en gras verborgen was.

Ze schoot naar zijn been, en beet er in.

Njoka voelde 't — schudde met zijn been, en sloeg naar de slang. Die kroop weer vlug weg,

RETH.

1923

maar Njoka was gebeten – en 't was een groene giftige slang.

Njoka wist, wat hij doen moest. Dadelijk begon hij 't bloed uit de wond te zuigen, om zo ook 't vergif mee er uit te krijgen.

Omdat hij nog klein was, kon hij 't nog niet goed – er bleef een beetje vergif in de wonde.

't Begon al spoedig wat op te zwellen: 't werd een bultje.

Gauw liep Njoka naar zijn vriendjes, en allen zeiden, dat hij er mee naar huis moest.

Thuis vertelde hij 't aan moeder, en liet de beet zien.

Moeder maakte van bladeren een groene pap en lei die er op. 't Werd niet beter – 't zwol nog meer op.

Moeder zei, dat ze er mee naar de tovenaars moesten.

Echte dokters zijn er niet bij de negers. De tovenaars spelen voor dokter. Ze zeggen, dat ze ziekten kunnen genezen, en wonden kunnen helen. Maar dat is niet waar. Dat zou Njoka wel onder vinden.

Njoka was bang voor de tovenaars.

Moeder ging mee.

Maar de tovenaars doet 't niet voor niets, – dat wist moeder wel.

Ze zou wat meel geven aan de tovenaars. Moeder nam wat graankorrels, en deed die in

een grote houten vijzel. Toen begon ze 't graan te stampen. Njoka moest haar helpen. Hij kon de zware stamper bijna niet opbeuren.

Toen de korrels fijngestampt waren, deed moeder 't meel in een mandje. Dat namen ze mee naar de tovenaar.

Moeder vroeg aan de tovenaar om de wonde te genezen.

Hij zou 't doen. Naar de wonde keek hij niet. Hij zou ze genezen, niet met zalf of verband — neen — hij had heel andere middeltjes, amuletten noemen ze die.

Njoka keek goed, wat de tovenaar deed. Die haalde uit een donkere hoek van de hut twee kleine hoorntjes — daar deed hij fijngestampte kruiden in en as van beenderen.

1923.

De tovenaar bond die twee hoorntjes aan Njoka's been, boven de wonde. Nu mocht 't vergif niet verder gaan — en de wonde zou spoedig genezen.

De moeder betaalde met een mandje meel.

Toen gingen ze weer naar huis. Moeder dacht : nu zal 't gauw genezen zijn.

Njoka dacht ook : 't zal speedig beter zijn.

Maar 't was helemaal niet zo. 't Been begon nog meer op te zwellen — 't werd erger en erger.

Die amuletten helpen niets, dacht Njoka.

En Kavoela zelf dacht : ja, de tovenaars moet zeker meer hebben, maar ik geef niet meer — 't moet maar vanzelf genezen.

't Been van Njoka zwol nog meer op.

De volgende dag brak de wonde open — en er kwam vuil en bloed uit. De wonde deed ook veel pijn. Njoka kon niet goed meer lopen.

Moeder deed er weer zo'n rare, groene pap op. Daarvan begon de wonde nog te etteren ook. Ze werd groter — zo groot als een hand.

En omdat de amuletten niet hielpen — en de pap ook niet — daarom deden ze er niets meer aan.

Njoka hield de wonde — en stilletjes-aan werd ze erger en vuiler. Maar negertjes zijn niet kleinzerig. Als 't niet te veel pijn deed, liep Njoka er nog mee rond. Hij was nu geen Vlugge Slang meer. Nee — 't was een langzame slang.

Arme Njoka ! Hij kon niet meer springen en dansen, hij kon niet meer klimmen en klauteren.

Zijn vader werd boos op hem, en gromde : „Jij

doet niets – je krijgt geen eten meer.” En hij joeg hem weg uit de hut. Maar moeder had nog wat medelijden met hem. Ze gaf hem wat eten, zonder dat vader 't wist.

De Katechist in Kaja.

Een week later kwam er een neger in 't dorp, die een broek aan had, en een jas, en een hoed op had.

Alle negers gingen naar hem kijken. O ja, dat moest wel een heel rijke zijn, een opperhoofd, of misschien een tovenaar.

Uit alle hutten gingen de mannen naar hem toe. Zelfs de oudjes, die maar heel slecht konden lopen, strompelden mee.

Njoka sukkelde er ook heen.

Wie was die neger? Dat was de Katechist van de Missionaris; die moest de negers de Katechismus leren. De Missionaris had hem naar Kaja gezonden, om daar eens met die negers te gaan praten. Hij moest gaan zien, of die negers ook iets van O. L. Heer wilde leren.

Toen er veel mannen en vrouwen en kinderen rondom de Katechist stonden, gaf hij een teken met de hand, dat hij iets wou zeggen.

Allen zwegen stil en luisterden. De Katechist zei: „Mannen van Kaja — ik kom van Toera. In Toera zijn Wazoengoe, blanken.”

Zo gauw de negers hoorden praten van blanken, bromden ze onder elkaar. De Katechist zei verder:

„De blanken zijn goed. De blanke mannen komen ons leren van de grote Geest daarboven. — En één van die blanke mannen wil ook in uw dorp komen.”

„Nee, nooit!” riepen enkele negers met boze stem.

„Wij willen geen blanken in ons dorp. De blanken zijn slecht en doen ons kwaad!”

De Katechist keek rond, en vroeg: „Wie zegt dat daar?”

„De oude Simba zegt het.”

De Katechist keerde zich naar de oude neger en vroeg :

„Heb jij ooit een blanke gezien !”

„Nee.”

„Dan weet jij er ook niets van. Ik heb wel blanken gezien — ik ken ze — en ik zeg jullie, dat de blanken goed zijn !”

Weer bromden de negers, en een zei :

„De blanken hebben een ijzeren stok — daar komt vuur uit — en als ze daarmee naar ons wijzen, vallen we dood neer.”

„Ja,” riepen verscheidene negers.

De Katechist zei : „De blanke man, die hier zal komen, heeft geen stok met vuur — hij heeft niets bij zich, dan zout en geneesmiddelen. Hij kan de zieken genezen, en wil jullie leren van de grote Geest daarboven.”

Njoka hoorde dat — en dacht : „Als die blanke mijn been kon genezen, dat zou ik graag hebben — dan is hij zeker een grote tovenaar.”

Toen ging Kavoela naar de Katechist, en zei :

„De blanken zijn slecht — de blanken zijn boze geesten.

De blanken roven onze geiten weg !”

„Dat doen ze !” — riepen de andere negers.

De Katechist zei : „Neen — gij liegt — de blanken roven geen geiten, ze roven niets.”

Kavoela ging recht voor de Katechist staan, en riep :

„De blanke heeft bij mij een geit geroofd — twee weken is 't geleden.”

„Ha ! ja !” joelden de andere negers.

Maar de Katechist werd niet verlegen, en vroeg luidop :

„Heb jij dat zelf gezien ?”

„Nee, zei Kavoela, maar mijn jongen. Die was bij de kudde — een blanke kwam er langs — en die heeft er een geroofd.”

De Katechist dacht even na, en vroeg toen :

„Waar is uw jongen ? roep hem.”

„Hier is Njoka,” riepen enkele negertjes.

Njoka moest komen. De Katechist vroeg :

„Heb jij de blanke gezien ?”

„Ja,” zei Njoka.

„En wat deed jij toen ?”

„Ik kroop weg.”

„Waar kroop je weg ?”

„In de struiken en bosjes.”

„Was jij bang ?”

„Ja.”

„En toen ben je zeker weggelopen naar 't dorp ?”

„Ja.”

„Dan heb je ook niet gezien, dat de blanke een geit meenam.”

„Toen ik terug kwam, was er een geit weg,” zei Njoka.

„Dat kan wel zijn. Er zijn luipaarden, en

hyena's en beren hier. Mannen van Kaja, gij weet, die jongen heeft 't niet gezien. Hij heeft maar iets verteld. En ik zeg jullie, dat de blanke 't niet gedaan heeft. Want ik zelf was bij de blanke."

De negers bromden, net of ze wilden zeggen: we geloven je niet, hoor. Wij weten, dat de blanken boos zijn en slecht.

De Katechist en de tovenaar.

Toen kwam ook de tovenaar bij de negers.

En die vroeg, wat die neger met die broek en die jas aan, kwam doen. Ze zeiden het hem.

Zo gauw hij hoorde, dat die neger door de blanke gestuurd was, werd hij woedend, en schreeuwde luid: „Mannen van Kaja, — past op voor de blanken! Als de blanken komen, zullen je geiten sterven, en je kippen zullen sterven; dan zullen je kinderen ziek worden en sterven! De geesten zullen boos op je worden, en veel ongelukken verzenden.

Mannen, past op voor de blanken! ze slepen je mee naar hun sterke hutten, ze werpen je in kokende ketels en ze eten ons, zwarten, op. Ik weet het — ik zeg het je — past op!"

Zijn ogen keken woedend de Katechist aan. Hij

schudde en draaide wild 't hoofd — en zwaaide dreigend met zijn armen.

Toen de tovenaars uitgesproken had, ging hij heen.

Alle negers riepen : „Nee ! nooit blanken hier ! nooit !”

De Katechist zei toen : „Jullie tovenaars liegt. Jullie tovenaars weet er niets van. Waarom gaat hij heen ? — en spreekt hij niet met mij ? — Omdat hij niet met mij durft te spreken. Mannen van Kaja, ik zeg je de waarheid, en ik lieg niet : de blanken zijn goed. Zie deze broek, — zie deze jas — zie deze hoed — dat alles heb ik

van de blanke man, dat alles heeft hij mij gegeven."

De negers keken naar zijn kleren, en ze zeiden onder elkaar :

„'t Is een goede broek — 't is een goede jas — 't is een fijne hoed."

En velen dachten erbij : zulke kleren zou ik ook wel willen.

De Katechist zei nog : „Lang ben ik al bij de blanken.

Ze hebben mij veel geleerd. Zie, hier heb ik een boek — ik kan lezen, wat er in geschreven staat. Ik kan ook met de pen praten op papier. Dat alles heeft de blanke man mij geleerd. Vroeger was ik dom, net als jullie — nu weet ik wat, nu kan ik zelf denken.

Ik zal de blanke man zelf hier brengen. Jullie zult met uw ogen zien, dat hij goed is — en dat alles, wat uw tovenaar zegt, gelogen is. Morgen als de zon daar hoog staat, zal ik komen met de blanke man."

De negers zeiden niets. Ze waren allen zeker nog bang voor de blanken. Wie had de waarheid gezegd : de tovenaar of deze neger van de blanke ?

De Katechist keek eens rond en vroeg toen : „Is Loezamba niet hier ? — Loezamba heeft de blanke ook gezien. Waar is Loezamba ?"

Een grote neger zei : „Loezamba is op tocht —

Loezamba is naar Koessa achter 't grôte bos en verder nog."

De Katechist zei: „Gij moet Lazoemba vragen over de blanken. Loezamba heeft ze gezien. Loezamba zal je zeggen, of ik de waarheid zeg." De Katechist groette de mannen vriendelijk en ging heen.

Njoka had alles gehoord. Zijn slangenooogjes hadden voortdurend naar die vreemde neger gekeken. Hij wist niet, of hij hem moest geloven. De tovenaer had gezegd: past op voor de blanken!

Toen de Katechist weg was, zei Njoka tegen de negerjongens: „Dat was de man, die bij de blanke was in 't bos. Ja, hij was 't, ik weet 't goed."

„Ja, zeiden de jongens, morgen komt de blanke man in ons dorp. Ik wil hem niet zien. Als hij je pakt, eet hij je zeker op. De tovenaer heeft 't gezegd, en die weet het."

Njoka zei: „En die neger zei, dat de blanke man ons geen kwaad doet — dat hij goed is."

„Geloof die man maar niet, de blanke heeft hem gestuurd — hij praat net als de blanke, — maar pas op." En een ander riep: „En de blanke heeft jullie geit toch meegenomen!"

„Ja," zei Njoka.

„Als hij komt, dan loop ik in 't bos — hij zal mij niet krijgen," zei er een.

„En ik kruip in de hut."

„En ik blijf in het bananenveld."

„En ik klim in een heel dichte boom.”

Een grotere, die niet zo bang was, zei: „Ik loop zo ver niet — ik doe net als de mannen. Ik hou mijn lans klaar — ik zal vechten, als 't nodig is.”

Njoka zei: „Wij hebben nog geen lans. Ik verberg mij in onze hut.”

De geit van Kavoela terug.

Diezelfde avond zaten de mannen weer onder de grote boom van 't dorp. Ze vertelden geen vertelseltjes.

Zacht spraken ze over de blanke, en over de neger, die hij gestuurd had.

Sommigen waren heel erg bang. Die geloofden alles, wat de tovenaer gezegd had. Die dachten, dat er met de blanken veel ongelukken zouden komen in 't dorp.

Een paar waren er, die niet zo'n vrees hadden voor de blanke.

Opeens zei een van de mannen: „Wie komt daar ginds? Is dat Loezamba niet?”

Alle negers keken in de aangewezen richting. Ja, het was Loezamba.

„Loezamba is terug van de tocht.”

„Loezamba weet veel te vertellen. Loezamba moet ons van de blanken vertellen,” zeiden ze.

Loezamba kwam, en ging in de kring zitten. Hij keek met ernstig gezicht.

„Heeft Loezamba een slechte tocht gehad?” vroeg een neger.

„Nee,” zei Loezamba kortaf.

Een andere neger vroeg: „Is Loezamba ziek thuis gekomen?”

„Nee,” zei hij weer kort.

Loezamba keek de kring van mannen rond, en zei toen met krachtige stem: „De tovenaars heeft ons belogen!”

De mannen schrokken, dat Loezamba zo iets van de tovenaars durfde zeggen, en ze riepen: „Zeggen! zeggen!”

Loezamba zei: „Wie heeft de geit van Kavoele gestolen?”

„De blanke,” riep heel de kring.

„Wie heeft dat gezegd?”

„De tovenaars,” zeiden ze — „en Njoka,” riepen enkelen.

„Juist, maar ik zeg je wat anders. Hoort, mannen — ik ging naar Koessa — door de velden van Koessa kwam ik. In de velden zag ik de kudde. En bij de kudde van Roehenne zag ik de geit van Kavoele. Waren mijn ogen niet goed? — Ik ging tussen de kudde door — en ik zag de geit van Kavoele. Roehenne heeft de geit van Kavoele!”

Kavoele sprong op en riep: „Heeft Roehenne mijn geit? Dan heeft Roehenne ze gestolen.”

Loezamba zei: „Uw geit is bij Roehenne — ik heb ze gezien en mijn oog bedriegt me niet.”

Kavoela was blij; hij zou ze nu wel terugkrijgen.

REITH

1923

Toen zei Loezamba: „Waarom bedriegt ons de tovenaars ?

Waarom heeft hij gezegd, dat de blanke ze geroofd had ?”

De negers schudden 't hoofd, en door heel de kring ging een gemompel.

Toen zei Simba : „Loezamba, het is goed, wat je zegt.

Jij bent veel op reis geweest in uw leven — naar de kant van de zee — jij hebt blanken gezien. Vertel ons van de blanken.”

„Ja, vertel ons van de blanken, Loezamba,” stemden alle negers bij.

Loezamba kneep zijn lippen saam — zijn voorhoofd fronste zich in plooiën : Loezamba dacht na. Toen zei hij : „In Toera heb ik blanken gezien. De blanken hebben grote hutten van steen, zo sterk en hard als ijzer. De blanken hebben lange kleren — —.”

Een neger vroeg : „Waarom komen de blanken in ons land ?”

Loezamba zei : „Ik weet 't niet — ik heb ze gezien in Toera.”

„Wonen in Toera nog mannen van Toera ?” vroeg er een. Loezamba zei : „In Toera wonen alle mannen van Toera nog.”

„Zijn de mannen van Toera slaven van de blanken ?”

„Nee, de mannen van Toera zijn vrij.”

„En zijn de mannen van Toera ongelukkig met de blanken ?”

„De mannen van Toera leven met de blanken in vrede. De blanken helpen en leren de mannen

van Toera. Ik hoor de mannen van Toera zingen en blij zijn. Zij houden van de blanken — ik heb het gezien.”

Met verwondering hadden al de negers dit aan-gehoord. Ze wisten, dat Loezamba niet loog.

En de tovenaer had het juist andersom gezegd.

Ze geloofden Loezamba; maar ze vreesden de tovenaer.

O, die arme negers. Ze wisten niet, wie ze nu moesten geloven.

Maar die blanken waren toch vreemde mensen!

Simba zei tegen Loezamba: „Morgen komt de blanke van Toera hier.”

„Wie heeft dat gezegd?” vroeg Loezamba.

„Er is een man van de blanke hier geweest — die heeft het gezegd.”

Loezamba zei: „Laat de blanke man hier komen — ik zal naar hem toe gaan — hij zal mij kennen, ik ben in Toera geweest.”

Toen de negers die avond naar hun hut gingen, wisten de meesten niet, wat ze de volgende dag zouden doen, als de blanke zou komen.

De negerjongens waren nog bang; ze zouden zich maar liefst verbergen.

Njoka dacht: Loezamba heeft de blanken gezien. Hij heeft er geen schrik van. Ik heb ook een blanke gezien. Hij heeft mij niets gedaan — ik blijf in onze hut, om de blanke te zien.

Droom van Njoka.

Njoka lag die avond op zijn mat. Lang bleef hij wakker, en dacht aan die neger van de blanke, aan de tovenaer, aan Loezamba.

Maar ook dacht hij aan zijn been — want zijn wonde deed hem veel pijn.

Eindelijk sliep hij. En hij droomde van de blanke man.

Hij zag de blanke in het dorp komen, met die neger, die zulke mooie kleren had.

Die blanke man had haren aan de kin. Daar was Njoka bang van.

En de blanke man stond midden in 't dorp, onder de grote vijgeboom. De blanke man keek rond — maar niemand was er in 't dorp.

Toen kwam de blanke man opeens recht naar de hut van Njoka. En hij kwam binnen, en hij stond vlak bij Njoka's mat.

Njoka keek bang naar hem op, en wou zich verbergen in de hoek van de hut.

Maar de blanke man was goed en vriendelijk.

De blanke zag de wonde aan zijn been, en zei : „Ik zal je genezen.”

En de blanke man nam iets uit zijn kleeid, en deed het op de wonde — en dadelijk was ze genezen.

Nu wist Njoka, dat de blanke man goed was —

en dat het een grote tovenaar was, groter dan de tovenaar van hun dorp.

Toen kwam zijn boze vader in de hut, met de tovenaar. Ze keken verschrikkelijk woedend naar de blanke, en met hun lanssen staken ze naar hem, om hem te doden.

Maar ze raakten de blanke man niet, en hij was weg uit de hut.

Toen keken de tovenaar en de boze Kavoela naar Njoka. Njoka werd erg bang voor hen, en hij kroop weg — hij kroop weg — tegen de wand van de hut — hij stiet zijn been tegen de wand — en dat deed ineens erg pijn, — en toen was Njoka wakker.

Hij zag geen blanke en ook geen tovenaar.

Zijn vader sliep nog — en allen sliepen.

Njoka wreef over zijn been — dat deed weer veel pijn.

En hij dacht: Als de blanke man mijn been geneest, dan is hij een echte tovenaar — dan kan hij meer dan onze tovenaar.

Kavoela heeft zijn geit terug.

Toen 't 's morgens nog maar even licht was, ging de hut van Kavoela al open. Kavoela kwam er uit, en liep naar 't bos.

Hij ging door 't bos naar Koessa.

Hij kwam in Koessa bij de kudde van Roehenne, en daar zag hij zijn geit.

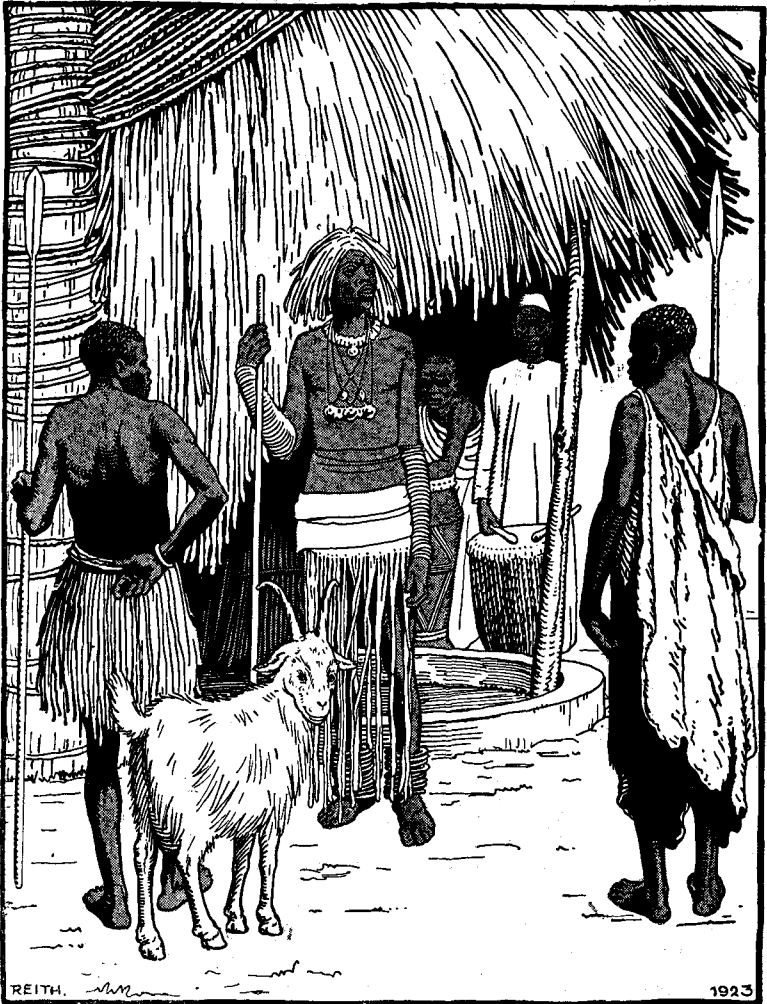
Hij ging naar Roehenne, en vroeg zijn geit terug.

De dief lachte hem uit; en zei, dat Kavoela een schurk was, omdat hij durfde zeggen, dat

Roehenne een geit van hem had. Nóóit had hij een geit van Kavoela gehad, nee, nog nooit een geit van Kavoela gezien.

Kavoela ging naar 't opperhoofd van Koessa.
Die liet Roehenne roepen.

Roehenne stond te liegen, met luide woorden te liegen.

Roehenne hield vol, dat de geit van hem was.

't Opperhoofd deed veel vragen aan Roehenne. En hij vroeg zó slim, dat Roehenne gauw vast zat.

Toen wist 't opperhoofd, dat Roehenne de geit gestolen had.

Hij moest ze teruggeven aan Kavoela.

Kavoela nam zijn geit en ging terug naar zijn dorp.

Aan iedereen liet hij ze zien, en vertelde alles.

Toen zeiden de negers: „Nu weten wij, dat de blanke de geit van Kavoela niet heeft meegenomen – want Kavoela heeft zijn geit terug van Roehenne.”

En enkele negers durfden er stil bij te zeggen: „De tovenaar heeft gelogen.”

Maar de meeste negers vreesden de tovenaar meer dan de blanke man.

De blanke in 't dorp.

Lang vóór de blanke zou komen, zag men vrouwen en kinderen haastig uit hun hutten gaan, en over de paden naar 't bos vluchten.

Sommige hutten bleven dicht.

Njoka was in de hut gebleven. Hij zou alles goed afloeren door een spleetje in de afsluiting.

De Missionaris en de Katechist waren die morgen al vroeg op pad gegaan. Samen hadden

ze onderweg gebeden voor de bekering van de negers van Kaja.

En de Missionaris dacht: Ginds in Europa bidden zoveel mensen voor ons werk — ginds in Europa bidden zoveel kinderen voor de zwarte kindertjes hier in Afrika. God zal hun gebed verhoren. — Daar rekende de Missionaris op.

Toen de zon hoog aan de lucht stond, kwam de Missionaris met de Katechist in 't dorp. Ze gingen naar de grote vijgeboom. Ze keken rond naar de hutten.

Geen enkele neger liet zich zien, niemand kwam.

Alle negers in de hutten zagen de blanke man en zijn Katechist. Door spleetjes en van achter de afsluiting loerden ze naar die twee.

Njoka zag ze ook.

Toen de blanke en de neger even gewacht hadden, knielden beiden neer — ze deden de handen tegen elkaar. Zo bleven ze heel stil zitten.

Njoka wist niet, wat ze deden.

Daar zag hij opeens een neger gaan. 't Was Loezamba.

Die ging naar de blanke toe, heel langzaam.

De blanke zag hem komen. Hij stond op, en groette Loezamba.

Loezamba kreeg iets van de blanke; hij hing 't om zijn hals. — Njoka zag, dat het koralen waren.

De Katechist ging weg van de vijgeboom; hij ging naar een hut. Die was leeg.

Hij ging naar een andere hut. Die was ook leeg.
 Nog aan een derde hut kwam hij — die was ook al leeg.

Toen kwam hij aan een hut, waar alleen een oude neger was achtergebleven. De Katechist ging in de hut.

Njoka zag dat, en dacht: Wat zal daar binnen gebeuren?

Even later zag hij de Katechist uit die hut komen. En hij ging weer in andere hutten.

Toen zag Njoka wat anders.

Hij zag de Katechist uit de hut van Kajalla komen, en Kajalla zelf kwam er ook uit. Samen gingen ze naar de blanke.

O, dacht Njoka, nu zal ik kijken. Zal de blanke hem pakken en opeten? Of zal hij hem dood maken met een vuurstok?

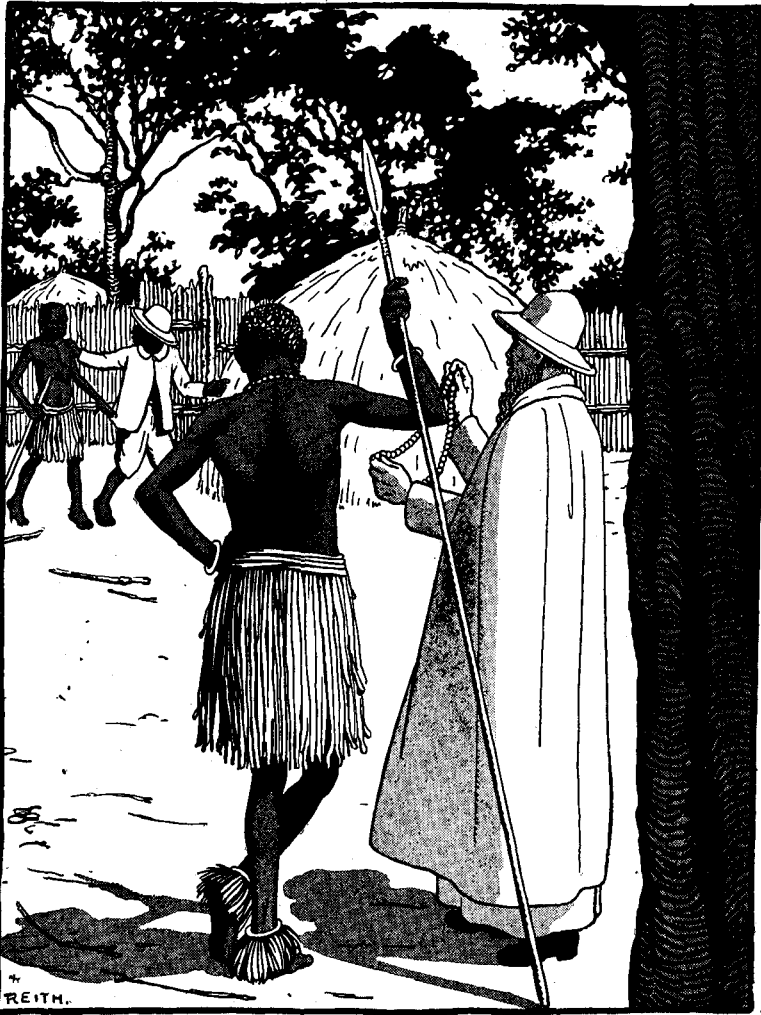
Toen Kajalla bij de blanke man was, gaf deze hem wat. De Katechist nam ook wat, en at 't op. De oude Kajalla stak het nu ook in zijn mond.

Dat is zeker vergif, dacht Njoka. Zal Kajalla nu dadelijk neervallen, en dood zijn?

Maar Kajalla viel niet neer. Hij bleef bij de blanke staan, en lachte.

Hij heeft iets lekkers gekregen, dacht Njoka. Toen kreeg Kajalla nog iets van de blanke, iets blinkends om zijn hals.

Met zijn scherpe slangenooigjes zag Njoka, dat

't mooi was en dat 't blonk. 't Zijn koralen,
dacht hij.

O, wat is Kajalla nu rijk! Wat is hij rijk!

Ik wou, dat de blanke mij ook iets gaf.

Nu zag hij een grote negerjongen uit zijn hut komen.

Njoka kende hem dadelijk : 't was Ingimbi.

Ingimbi ging langzaam naar de blanke. De Katechist ging hem tegemoet, en leidde hem naar de blanke.

Ingimbi kreeg ook iets voor zijn mond — en een snoer van koralen om zijn hals.

Njoka naar de blanke man.

Njoka kreeg ook zin, om naar de blanke te gaan.

Zijn vader, Kavoela, was naar 't bos gegaan, en zijn moeder ook ; hij was alleen in de hut.

Zou hij 't wagen ?

Daar zag hij zijn kameraadje, Boekoeroe, uit de hut komen. Die durfde niet verder gaan, maar ging vóór de hut op een houtblok zitten. De Katechist kwam naar Boekoeroe, en toen ging Boekoeroe mee naar de blanke.

Boekoeroe kreeg ook iets voor zijn mond, en een snoer blinkende koralen om zijn hals.

Nu ga ik ook, besloot Njoka.

Hij ging uit de hut, en strompelde naar de blanke man.

De Katechist kwam hem ook tegemoet, en bracht hem bij de blanke.

De blanke riep hem vriendelijk toe: „Kom, vriendje, kom maar — ik ben je vriend — ik heb zout voor je en koralen.”

Njoka keek de blanke man goed aan. Nu zag hij, dat hij heel vriendelijke, goede ogen had. Maar van die haren aan zijn kin was hij toch nog wat bang.

Njoka kreeg van de blanke wat zout. O wat smaakte dat heerlijk!

En een snoer blinkende koralen hing de blanke hem om de hals. O, wat voelde Njoka zich nu rijk!

De blanke man helpt zieken.

De Missionaris had gezien, hoe Njoka met zijn been voortstropelde.

De blanke keek naar zijn been, en zei:

„Die wonde heb je al lang.”

„Ja,” zei Njoka.

„Wat heb je er aan hangen?”

„Amuletten van de tovenaer.”

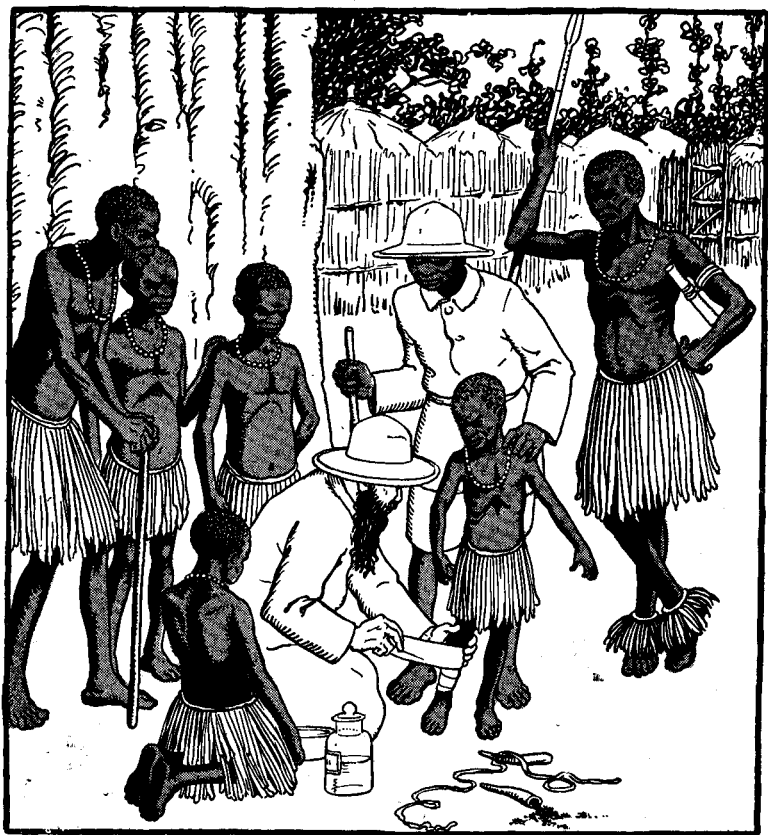
„En hebben die je been niet beter gemaakt?”

„Nee, schudde Njoka.

„Die kunnen je been ook niet genezen. Ik zal

je helpen, ik wil je genezen," zei de blanke vriendelijk.

De Missionaris maakte zijn reiszak open, en haalde er verband en flessen uit.

REITH.

1923.

Nu begint hij te toveren, dacht Njoka. 't Is zeker een groot tovenaer, die veel kan.

De Missionaris moest nu dokter zijn. Hij maakte

de wonde zuiver. Dat deed wel pijn — maar Njoka kon 't best verdragen.

De Missionaris verbond de wonde zorgvuldig en zei :

„Niet er aan komen — zó laten zitten — morgen kom ik terug, en help je verder.”

Njoka voelde, dat 't goed was, wat die blanke had gedaan.

Hij knikte tevreden. Hij was zelfs trots op die mooie witte lap om zijn been.

Weer waren er enkelen gekomen uit de hutten. Die kregen van de Missionaris ook zout en koralen.

De blanke vroeg toen aan Loezamba, of er nog meer zieken in 't dorp waren.

„Ja, zei Loezamba, daar is de hut van Koelwa ; die is ziek, en ligt in de hut — hij is heel ziek.”

„Ik wil proberen om hem beter te maken, als ik bij hem komen mag. Ga 't even vragen.”

Loezamba ging naar de hut van Koelwa.

't Duurde lang, voor Loezamba er uit kwam.

Want de zieke neger wou eerst helemaal niet hebben, dat de blanke man in zijn hut kwam. Maar Loezamba vertelde, wat de blanke man deed, en wat hij gaf — en hoe hij Njoka's been mooi gemaakt had.

„En jou zal hij ook beter maken,” zei Loezamba er bij.

Koelwa wou graag beter worden, maar hij was zo bang voor die vreemde blanke.

Eindelijk zei hij, dat de blanke mocht komen. Met die boodschap kwam Loezamba bij de blanke.

De Missionaris ging naar de hut van Koelwa, en allen gingen mee.

In de hut vond de Missionaris de zieke neger. Hij keek heel bang en schuw, net of die blanke een boze geest was.

De Missionaris groette hem vriendelijk en vroeg, wat hij mankeerde. Koelwa durfde niets te zeggen. Maar de Missionaris had al veel zieke negers gezien; hij zag al gauw, wat de neger mankeerde. 't Was niet heel erg.

Hij kon hem genezen.

Hij gaf hem een paar pillen, en zei :

„Morgen ben je beter – morgen al !”

Daar geloofde de zwarte niets van – en hij was blij, toen de blanke weer uit zijn hut weg was.

Toen de Missionaris uit de hut van Koelwa kwam, liet de Katechist hem al weer enkele negers zien, die pas gekomen waren. Allen kregen zout en koralen.

Ook de kleine negertjes, die durfden komen.

De Missionaris vertelt.

De Missionaris ging terug naar de grote vijgeboom.

't Hele troepje negers ging mee.

De Missionaris begon met de negers te praten.

Njoka durfde al dicht bij de blanke te komen.

De Missionaris vroeg: „Zijn er nog meer jongens in 't dorp?”

„Ja,” zeiden Njoka en Boekoeroe.

„Waar zijn ze?”

„In 't bos – en in de velden.”

„Ga ze roepen – en zeg, dat ze ook mooie dingen krijgen van de blanke.”

Boekoeroe en Ingimbi snelden heen. Njoka liep mee, zo goed hij kon. Na een poosje kwamen ze terug, en ieder had één of twee negertjes bij zich, die brachten ze bij de Missionaris.

O, wat keken ze bang de blanke aan! Nog nooit hadden ze een moezoengoe gezien, met haren aan de kin. Eentje was zó bang, dat hij als een haas terug liep, weg, naar 't bos.

De anderen, die bleven, kregen van de blanke zout en een snoer koralen. Toen zagen ze, dat de blanke goed was. Ze hurkten met de anderen rond de blanke neer.

Nu begon de Missionaris hun wat te vertellen, en zei:

„Onder deze boom hebben jullie al veel ver-

telseltjes gehoord. Ik ga je ook iets vertellen – een vertelsel uit het land van de blanken.”

De negers zaten doodstil – met grote ogen keken ze de blanke aan. Wat zou die mooie dingen vertellen uit zijn land !

De Missionaris vertelde van Roodkapje en de Wolf. Nog nooit hadden de negers dat gehoord. Ze vonden 't zo mooi, zó prachtig, dat ze in de handen klaptten van pret.

Toen wou de Missionaris ze ook nog iets beters vertellen.

Hij wees met zijn hand naar boven, en zei :
„Jullie weet wel, wie daar boven woont —
hoger dan de lucht — hoger dan de zon.”

Allen zwegen stil.

De Missionaris zei : „Daar boven woont de
grote Geest — jullie zeggen : Imana.”

De oude Simba knikte — ook een paar andere
negers ; die wisten daar een heel klein beetje van.
De Missionaris vertelde verder : „De grote Geest
woont daarboven in een heel grote, prachtige hut.
En bij zijn hut zijn nog veel andere hutten — die
heeft de grote Geest gemaakt voor de mensen.
Want hij houdt veel van de mensen ; de mensen
zijn zijn kinderen. En de grote Geest kijkt naar
zijn kinderen. En de kinderen die goed zijn,
mogen bij hem komen, daarboven. En dan geeft
hij hun alles wat zij graag hebben, en hij maakt
ze blij en gelukkig voor altijd —.”

Dat hoorden de negers graag.

De oude Kajalla vroeg toen : „Blanke man,
heeft de grote Geest ook een hut voor Kajalla ?”

„Ja,” zei de Missionaris.

„Dan wil ik bij de grote Geest gaan wonen,”
zei Kajalla.

„Ik ook !” riep Njoka.

„Dat is goed.” zei de Missionaris.

Kajalla zei : „Waar is de weg naar de hut van
de grote Geest ?”

Toen zei de Missionaris : „Kajalla, die weg kom ik je leren.

De grote Geest heeft mij naar Kaja gezonden, om je allen de weg te wijzen. Ik kom je zeggen, wat je doen moet om bij de grote Geest te komen.”

„Wat moet ik doen ?” vroeg Kajalla.

„Gij moet een goed kind zijn van de grote Geest. Een goed kind doet wat zijn vader zegt — Kajalla moet doen, wat de grote Geest zegt, en graag wil hebben.”

Njoka dacht aan zijn vader, die hem zo dikwijls sloeg, en hij vroeg aan de Missionaris :

„Geeft de grote Geest ook stokslagen ?”

„Neen,” zei de Missionaris, de grote Geest daarboven geeft nooit slagen. Want hij is altijd goed — en hij houdt zoveel van al zijn goede kinderen, en maakt ze voor altijd blij en gelukkig.”

Kajalla zei weer : „Ik ben oud, mijn hoofd is kaal, mijn benen zijn versleten — zal de grote Geest mij nog willen, daarboven ?”

„Ja, zei de Missionaris, als Kajalla een goed kind van de grote Geest is geweest, zal de grote Geest hem daarboven weer jong maken, en sterk, en nooit zal hij daar weer oud worden, en ziek.”

Kajalla knikte blij.

„En als Kajalla bij de grote Geest wil komen, moet hij bidden en leren.”

„Dat kan ik niet, ik ben dom,” zuchtte Kajalla.

„Daarvoor heeft de grote Geest mij naar Kajalla en de andere mannen van Kaja gezonden. Ik ben gekomen uit het land van de blanken, niet om jullie rijst te vragen, of om jullie bananen op te eten – neen, ik moet je leren bidden, en ik kom om je kinderen te maken van de grote Geest.”

„Dat is goed, dat is goed,” zeiden Loezamba en Kajalla.

Toen wees de Missionaris naar de Katechist, en zei :

„Deze kan al bidden – die heeft al veel geleerd van de grote Geest – hij is al een kind van de grote Geest.

Hij zal je ook komen leren. Ik moet in Toera zijn, en in Kadende, en in Boehemerie, en de dorpen aan de grote zee. Als ik niet hier kan komen, zal deze komen, en je leren. Willen jullie naar hem luisteren – en doen wat hij je leren zal”

Alle negers keken de zwarte Katechist aan, en knikten ; daarmee wilden ze zeggen : we zullen naar hem luisteren.

De Missionaris zei toen : „Morgen kom ik terug. Morgen komen jullie ook weer – dan vertel ik weer mooie vertelsels, en leer je meer van de grote Geest.”

Dat vonden ze allen goed.

Weer kreeg ieder nog een beetje zout. Toen ging de Missionaris heen met de Katechist. De

negers keken hem lang na. Njoka vooral. Hij dacht: de blanke is goed, heel goed.

De Missionaris was blij, dat het zo goed ge-
gaan was.

Onderweg dankte hij O. L. Heer, en met zijn
Katechist bad hij weer voor de negers van Kaja.

Toen de Missionaris weg was.

Toen de Missionaris weg was, bleef het troepje
negers nog lang onder de grote vijgeboom zitten.
Ze praatten over de goede blanke. Ze keken naar
hun koralensnoer. Njoka keek naar het verband
om zijn been. O, 't was net, of 't al beter was.

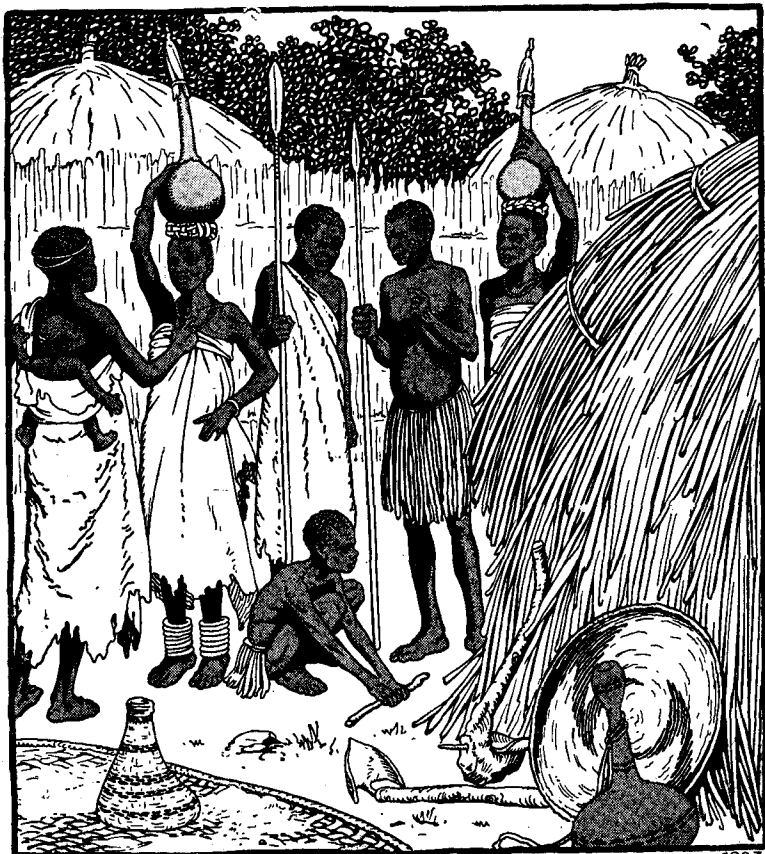
Stilletjes-aan kwamen er meer negers uit de
hutten en uit de velden en uit het bos. Ze
kwamen kijken. En toen ze zagen, wat mooie
blinkende koralen de anderen van de blanke ont-
vangen hadden, kregen ze spijt, dat ze niet
gekomen waren.

Alles werd verteld, wat de blanke gegeven had,
en gedaan had.

En alle negers zagen nu wel, dat er geen
ongelukken gekomen waren — dat de blanke
hun geiten en kippen niet meegenomen had —
dat hij hun kinderen geen kwaad gedaan had.

Njoka liet aan iedereen zijn wit been zien. De

negers keken bang naar dat witte verband – Ze roken er aan. Ze roken iets vreemds, maar wisten niet, wat 't was.

REITH

1923.

Een paar waren nog vol vrees, en zeiden, dat Njoka van nacht wel dood zou gaan, want 't was zeker toverij.

Njoka lachte ze uit, en riep: „Morgen ben ik beter, morgen loop ik hard — morgen komt de blanke terug, om mij helemaal beter te maken.”

En Loezamba zei: „De blanke is ook bij Koelwa geweest, en Koelwa zal morgen beter zijn.”

Bij de hut van Koelwa stond een troepje negers. Ze wilden weten, of hij dood was of nog leefde.

„Hij leeft nog, zeiden ze, maar hij is nog zieker geworden.”

„Dan gaat hij dood — hij is betoverd door de blanke.”

„Ja, Koelwa gaat dood, de blanke heeft Koelwa gedood,” riepen enkele vrouwen.

De hele middag was 't druk in 't dorp. Er werd niet gewerkt op de velden. Ze moesten allen praten over de blanke: honderdmaal werd hetzelfde verteld.

's Avonds zat er een grote kring van negers onder de vijgeboom. Ze keken dikwijls naar de hut van Koelwa.

Zou Koelwa dood gaan?

Vóór 't helemaal avond was, kwam een grote neger uit de hut van Koelwa. 't Was Koelwa zelf. Hij ging recht naar de mannen onder de grote boom, en zei:

„Ik ben beter — de blanke heeft mij iets gegeven — en nu ben ik beter.”

Hij wreef over zijn borst en zijn buik, of hij zeggen wou : daar was ik ziek — nu ben ik beter.

Met grote verwondering keken alle negers Koelwa aan.

Ja, 't was zo : Koelwa was beter — de blanke had dat gedaan.

„'t Is een goede blanke, zei Koelwa, ik ga morgen naar hem toe.”

„Hij is goed, de blanke man, zei de oude Kajalla, ik ga morgen naar hem toe.”

Loezamba zei : „Ik zag in Toera, dat blanken goed zijn, ze zijn de vrienden van de zwarten — ik wil morgen de blanke weer zien, en naar hem luisteren.”

En zo dachten ook nog enkele andere grote negers.

Maar anderen keken somber naar de grond. Ze geloofden nog niet, dat de blanken hun vrienden waren.

Njoka hoorde, wat Koelwa en Kajalla en Loezamba zeiden.

Njoka knikte en dacht : ja, wat zij zeggen is goed — ik ga morgen ook weer naar de blanke man.

En veel andere negerjongetjes dachten ook zo.

De Missionaris in Kaja.

In Toera was al een school, en de Missionaris had aan de schoolnegertjes gezegd, dat ze moesten; bidden voor de mannen en kinderen in Kaja. Dat hadden ze beloofd — en ze hadden 't ook gedaan.

De volgende dag ging de Missionaris weer naar Kaja met zijn Katechist.

Onderweg baden ze samen voor de negers in Kaja. God zal ons werk zegenen, dacht de Missionaris; zonder Gods hulp kunnen wij niets.

Toen ze al dichter bij Kaja kwamen, hoorden ze opeens geritsel in de struiken langs het pad.

De Katechist stond dadelijk stil, en gaf de Missionaris een teken, om stil te blijven. De Missionaris meende, dat het een luipaard, of een slang was. Scherp speurde zijn oog door de bladeren en struiken. Hij zag niets. Misschien hield 't dier zich stil verborgen. Met een stevige stok ging hij toen een paar stappen door 't gras en de struiken. Weer hoorde hij iets ritselen — maar zag niets. Zo doet de slang, dacht hij — en hij hield zijn stok klaar, om toe te slaan, als 't beest uit het gras naar hem toe zou springen.

Opeens hoorde hij tussen de struiken roepen: „Moezoengoe! wij zoeken de Moezoengoe!” En enkele passen verder sprongen twee zwarte negertjes uit de struiken naar het pad.

Ze gingen naar de blanke, en groetten hem vriendelijk.

De Missionaris groette hen terug, en gaf hun dadelijk wat zout.

De Katechist kwam lachend bij hen.

„Ik dacht, dat ik een slang hoorde,” zei hij.

„Dat was ook,” zei Njoka. „Ik heet Vlugges Slang, maar ik bijt niet.”

„En hoe heet je vriendje, Vlugges Slang?”

„Die heet : Boekoeroe.”

De Missionaris keek naar 't verband aan Njoka's been. 't Was al aardig vuil en zwart van buiten. Hij vroeg, of zijn been nog veel pijn deed.

„Nee,” zei Njoka, „'t is beter, ik kan weer goed lopen.”

„Beter zal 't nog wel niet helemaal zijn,” zei de Missionaris, maar hij wist wel, dat de negers niet kleinzerig zijn.

Njoka en Boekoeroe gingen vooruit over 't pad. Dicht bij 't dorp kwam Loezamba hen tegen.

Hij groette de blanke – en die groette hem vriendelijk terug, en gaf hem wat zout.

Toen ze in 't dorp kwamen, zat al een heel troepje negers onder de vijgeboom te wachten.

Enkelen die gister de blanke nog niet gezien hadden, keken hem schuw aan.

Vele negers waren nog in de hut gebleven. Een paar van de bangsten waren naar 't bos gevlucht.

De Missionaris groette allen, die daar zaten. Hij nam zijn zak, en deelde aan allen een snufje zout uit.

Toen de Missionaris bij Koelwa kwam, stond Koelwa recht, en zei: „Blanke man, gij hebt mij genezen, ik dank U.” En hij ging heen, naar zijn hut. Hij kwam terug met een mandje bananen, en bood die de blanke aan. De Missionaris moest ze aannemen.

Toen riep hij Njoka. Njoka kwam. De Missionaris ging nu weer dokter spelen. 't Verband deed

hij van de wonde. Hij zuiverde ze weer, en zag, dat ze goed zou genezen.

Hij deed er zalf op, en weer verbond hij ze sterk en goed.

Heel de kring keek naar alles, wat de Missionaris deed.

O ja, die blanke had zulke vreemde dingen; die witte banden, die flessen en die zalfpotten! O, die blanke is rijk! — die blanke kan veel!

Toen ging de Missionaris weer een vertelseltje vertellen. En daarna leerde hij ze weer van de goede grote Geest daarboven.

Allen luisterden naar die wijze woorden van de blanke man.

Een kindje gedoopt.

Toen de preek uit was, vroeg de Missionaris, of er nog zieke negers waren in 't dorp.

Ze wezen hem een paar hutten.

De Missionaris ging er naar toe, en hielp die zieken.

Hij kwam ook in een hut bij een heel bange negerin; daar was een klein kindje ziek. De Missionaris vroeg aan de negerin, waar haar ziek kindje was.

„Ik heb geen ziek kind,” zei ze. Maar een grote neger riep: „Ja wel, daar ligt het in de

hoek. Vrouw, laat het aan de blanke man zien ; die kan 't misschien nog beter maken."

Toen ging de vrouw naar de donkere hoek, en haalde van onder bladeren een kindje voor de dag. Ze bracht het bij de blanke, en lei het voor zijn voeten.

't Kindje lag onbeweeglijk, en 't was zo vaal van kleur. De Missionaris zag dadelijk, dat het sterven ging. Hij vroeg : „Is uw kindje al lang ziek ?”

„Ja — ik kan 't niet beter maken — 't is dood,” zei de negerin.

De Missionaris zei : „Ja, 't is heel erg ziek, ik zal eens kijken.”

Hij knielde bij 't kindje neer — hij zag, dat 't nog een beetje leefde — 't zou zeker gaan sterven.

Nu wist de Missionaris, wat hij doen moest.

Hij zei tegen de negerin : „Kan een dood kind nog opnieuw leven ?” De negerin schudde met 't hoofd.

Toen nam hij een fles. In de fles was gewoon water.

De negermoeder dacht, dat het een toverdrank zou zijn.

De Missionaris zei : „Uw kindje kan niet meer drinken.

Ik zal het wassen.”

Hij goot wat water over 't hoofdje van 't kind,

en zei zachtjes : „Ik doop u, in de Naam van den Vader, en den Zoon, en den Heiligen Geest.”

Nog even bleef hij bij het kindje knielen. O, wat keek hij nu het schepseltje blij aan! „Ga naar de Hemel,” zei hij zacht tegen 't kindje – „O. L. Heer wacht u daar, met zijn Engeltjes.”

Met blij gezicht kwam de blanke uit de hut. De negers zagen dat, en zeiden : „Hij heeft 't kind genezen.”

„Neen, zei de Missionaris – wie kan de geest terughouden, als hij uit 't lichaam wil. Veel te lang is 't al ziek geweest.”

„Ja, zei de oude Simba – een dode tak kan niet meer groeien.”

„Gij hebt goed gesproken, zei de Missionaris. Maar een geest, de ziel van de mens, kan nog leven, als zijn lichaam dood is. En ik zeg u, dat de ziel van 't kind leeft, en gaat wonen bij de grote Geest daarboven. En daarom is mijn gezicht blij.”

Vóór hij wegging, zei de Missionaris, dat morgen de Katechist alleen zou komen – dat allen naar hem moesten luisteren, en dat vooral de kinderen moesten komen.

„Ja, zei de oude Kajalla, de kinderen moeten leren.”

Njoka en Boekoeroe en Ingimbi en hun vriendjes liepen een eind met de Missionaris mee, en beloofden hem, goed bij de Katechist te leren.

Toen de Missionaris alleen was, keek hij naar

boven, en dacht: 't Kindje, dat ik gedoopt heb, is zeker al daarboven, bij O. L. Heer.

En zo was 't ook. Een paar uren na het H. Doopsel was de kleine gestorven.

Zijn zuiver zieltje vloog recht naar de Hemel.

Dat wist de Missionaris — en daar was hij zeer blij om. Hij dacht: dat is al één zieltje uit Kaja naar de Hemel. Daar gaat 't bij O. L. Heer bidden voor de bekering van de andere negers in Kaja.

De Katechist leert.

De volgende dag kwam de Katechist alleen.

Alle kinderen waren er. De oude Kajalla en enkele grote negers ook. Ze kregen eerst een snufje zout — en toen moesten ze leren.

De grote vijgeboom was de school.

Njoka ging altijd dicht bij de Katechist zitten, en lette goed op.

De Katechist moest hen de gebeden leren: het Onze Vader, het Weesgegroet, en 't kruis.

De Katechist zei stuk voor stuk vóór — heel de kring moest het nazeggen.

Ook vertelde de Katechist wat van de Bijbelse Geschiedenis. O, dat vonden ze erg mooi.

Als ze zo een tijd geleerd hadden, dan was de

school uit. Dan mochten de jongens weer gaan spelen.

Iedere dag kwam de Katechist. En de eerste dagen kwamen er veel leren.

Maar na een week, kwam de Katechist 's morgens – en de school was bijna leeg.

Njoka, Boekoeroe en een paar negertjes waren er maar.

„Waar zijn de anderen?“ vroeg de Katechist.

„Die zijn in 't bos – die leren niet graag meer,“ zeiden de jongens.

„Ga ze roepen, zei de Katechist, ze moeten komen leren.“

De jongens gingen de anderen zoeken, en brachten er verscheidene mee.

De Katechist zei tegen ze, dat ze niet dom moesten zijn, maar liever moesten komen leren. Toen de les uit was, zei de Katechist: „Morgen komt de blanke man nog eens kijken.

Ik zal hem zeggen, wie goed geleerd hebben.“

De Missionaris kwam de volgende dag.

Alle negerjongetjes waren in school, en veel grote negers waren er ook.

De Missionaris hoorde, wie goed geleerd hadden. Njoka was daar ook bij. Die kregen iets heel bijzonders: een lapje katoen. O, daar waren ze de koning te rijk mee.

De anderen kregen maar een beetje zout.

Toen vroeg de Missionaris stil aan de Katechist, welke de beste en slimste jongens waren. De Katechist wees op Njoka, op Boekoeroe en nog twee anderen. De Missionaris zei: „Let goed op die jongens. Zorg, dat ze trouw komen. Dan laten we die naar onze missieschool in Toera komen. Daar zullen wij ze veel leren, en dan zullen ze ons later helpen, om de anderen in Kaja te bekeren.“

Njoka niet in school.

Njoka had zijn kostbaar lapje katoen thuis laten zien. Zijn vader wou toen ook een stuk katoen hebben. Maar hoe dat te krijgen? Als de negers iets willen krijgen – o, dan zijn ze erg slim.

Kavoela had gauw iets uitgedacht.

De volgende morgen was Njoka niet in school.

De Katechist keek rond – en vroeg :

„Waar is Njoka?“ Niemand wist het.

„Gij, Kadjoro, ga naar zijn hut en roep hem.“

Kadjoro liep naar de hut. Gauw was hij terug, en zei :

„Njoka moet met de geiten naar 't veld. Njoka komt niet meer bidden; zo heeft zijn vader gezegd.“

Boekoeroe riep : „Dat is niet waar, want Mamba is met de geiten naar 't veld – ik heb 't gezien. Njoka was niet bij de geiten.“

Na de les ging de Katechist naar de hut van Kavoela.

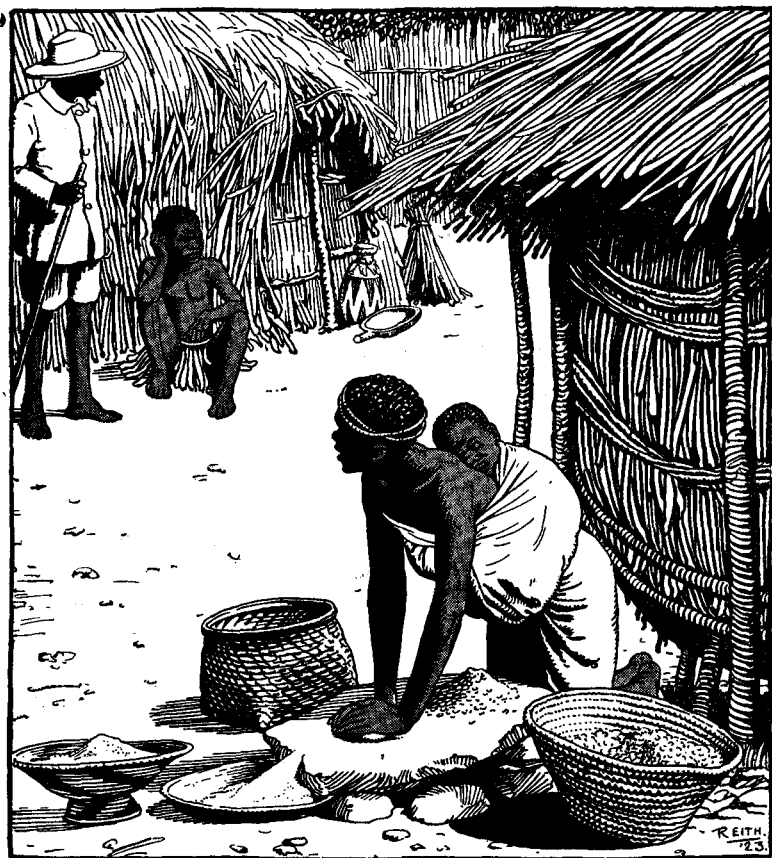
Zo gauw Kavoela de Katechist zag, keerde hij hem de rug toe.

De Katechist vroeg vriendelijk : „Kavoela, waarom komt Njoka niet leren?“

„Njoka moet met de kudde naar 't veld,“ bromde Kavoela.

„Dat is niet waar. Mamba is met de kudde naar 't veld. Waar is Njoka?“

Opeens riep een stem uit de hut: „Hier ben ik.” ’t Was Njoka zelf.

De vader werd woedend, omdat Njoka hem verraden had.

Hij liep in de hut, en sloeg Njoka, dat hij gilde van pijn.

De Katechist kwam er tussen, en zei :
„Waarom sla je Njoka? Je hebt mij willen bedriegen.

En nu sla je Njoka. Dat is lelijk, dat is slecht.”

De boze vader zei : „Ik ben baas over mijn zoon. Hij zal doen, wat ik zeg.”

„Ja, dat moet hij doen. En dat leert de blanke hem ook.”

„Hij doet niets dan rondlopen – hij werkt niet voor mij. Hij mag niet meer bidden – nooit meer.”

Kavoela keek de Katechist loerend aan. De Katechist begreep wel, dat Kavoela dit zei, om iets te krijgen. Daarom had hij Njoka thuis gehouden, en hem vastgebonden in de hut.

De Katechist zei toen : „Ik geef je twee snoeren koralen, dan laat je Njoka weer komen.”

„Nee, ik doe 't niet,” zei Kavoela nors. Hij wilde meer hebben. De Katechist beloofde hem nog een lap katoen.

Toen was 't genoeg. Toen zei Kavoela, dat Njoka weer los zou mogen, en naar de blanke mocht gaan bidden.

De Katechist gaf hem de snoer en de lap katoen. De neger lachte slim, dat zijn witte tanden te zien waren. Hij dacht : dat heb ik slim gedaan.

De volgende dagen was Njoka weer in de school.

Het plan van de tovenaar.

De tovenaar had gehoord, dat de Missionaris in Kaja was geweest — en dat er veel negers naar hem hadden geluisterd. Hij wist ook precies, welke jongens naar de Katechist gingen leren.

De tovenaar dacht: als de zwarten naar de blanke man gaan luisteren, dan zullen ze de blanke geloven, en doen wat hij leert. Dan geloven ze niet meer, wat ik zeg — dan doen ze niet meer, wat ik graag wil hebben — dan krijg ik geen geld meer voor mijn toveren. Dan krijg ik geen kippen meer — geen geiten — geen meel — niets, — dan ben ik geen baas meer in Kaja.

Zo'n tovenaar is de knecht van de duivel. De duivel stookt hem op, om de Missionaris tegen te werken — om de negers bang te maken voor de Missionaris.

De tovenaar had een slim plan uitgedacht: hij zou zijn volk wel eens bang maken; zó bang, dat ze niet meer naar die blanke zouden durven gaan.

Hij lachte om zijn mooi plan, dat zijn witte tanden blonken. Hij zou ongeluk brengen bij de negers, hij zou hun geiten en kippen doden — hij zou hun hutten in brand steken — ja — en dan zou hij zeggen, dat de geesten al die ongelukken brachten, omdat de geesten boos waren op de mannen van Kaja, die naar de blanke gingen luisteren.

Midden in een donkere nacht zou hij dat doen.
En zijn vriend, Kalenga, zou hem helpen. Die
Kalenga was even slecht als de tovenaars zelf.

Samen hadden zij hun boze plannen besproken,
en alles goed overlegd.

Op de eerste donkere avond kwamen de
tovenaars en Kalenga bij elkaar om hun plan uit te
voeren. Ze zaten in de hut van de tovenaars. Die

maakte uit giftige planten een zwaar vergif. Toen nam hij pataten, sneed ze in schijven, en streek daarop 't zware vergif.

Kalenga had pijlen, en bond om elke pijl een bundeltje gras.

Tegen middernacht gingen de twee boosdoeners uit de hut.

De tovenaars had al zijn rinkelende versierselen en tovermiddelen afgelegd. Die konden hem te gemakkelijk verraden.

Ze droegen hun wapens, de pijlen, de giftige pataten, en een potje met vuur onder as.

Onhoorbaar slopen ze vooruit, als twee zwarte boze duivels.

Ze gingen naar de hut van Kavoela. Ze wierpen enkele schijven over de omheining. Zo deden ze ook bij de hut van Boekoeroe en Simba en Koelwa en Ingimbi, en nog bij een paar andere hutten. Al de geiten die er maar een stukje van aten, stierven dadelijk.

Toen deelden ze de pijlen en het vuur. En ieder ging naar een hut.

De tovenaars sloop naar de hut van Kajalla. Hij hield de gloeiende kooltjes aan 't gras, dat om de pijl zat. 't Gras begon te gloeien en te vlammen — en de tovenaars schoot de pijl in het dak van de hut. Hij keek even, en zag al gauw een vlammetje op 't dak.

Vlug sloop hij weg. Hij keek nog eens om, en

zag al een grote vlam. Toen hij in zijn hut terug was, zag hij de hele hut in vlam staan. Hij

hoorde de bange kreten van de bewoners — en lachte er mee.

Kalenga sloop naar de hut van Loezamba. Toen

het gras om de pijl gloeide, schoot hij de pijl naar 't dak. Hij zag niets op 't dak; 't gras was onder 't snorren door de lucht uitgedoofd. Hij maakte

REITH

1923

een andere pijl klaar — en schoot die ook op de hut.

Maar binnen was Loezamba wakker geworden; hij had iets gehoord. Terstond was hij opgestaan, en met de lans gewapend naar buiten gelopen.

Daar zag hij door de bomen, 't schijnsel van een brandende hut — dat was de hut van Kajalla, die door de tovenaar in brand was geschoten. Ook zag hij iets gloeien op 't dak van zijn eigen hut — en meteen zag zijn scherp oog een donkere gedaante, die wegsloop. Hij vloog ze achterna, en wierp met sterke, vaste vuist zijn lans naar de vluchtende.

Een gil klonk door de duisternis — de lans had Kalenga getroffen.

Kalenga kon nog vluchten tot in zijn hut — daar verborg hij zich. Hij had de lans uit de wond getrokken. Hij wierp ze in een hoek van de hut. 't Bloed vloeide uit de wonde: de lans had hem diep getroffen.

Kreunend zat hij in zijn hut — heel de nacht leed hij veel — en verloor veel bloed. Vóór 't morgen was, lag hij stervend neer op de grond van zijn hut.

De hut van Loezamba brandde niet af. Zijn vrouw was na hem ook buiten gekomen, en kon het begin van de brand nog blussen.

's Morgens was er grote ontsteltenis in 't dorp.

De negers waren vol angst om de brand in de nacht. Toen vonden ze bij zo veel hutten de geiten dood. Bij Koelwa was meer dan de helft dood, bij Simba ook — bij Kavoela waren ze allemaal dood.

Nu was 't hele dorp in schrik en vrees. Ze

wisten niet, hoe al die ongelukken gekomen waren. Ze dachten dadelijk aan de geesten. Ze liepen naar de tovenaar om hulp.

De tovenaar hield zijn hut gesloten, heel de dag.

Loezamba vertelde, hoe ook zijn hut bijna verbrand was, en dat hij met zijn lans gegooid had — en dat de lans weg was.

Heel de dag zochten Loezamba en enkele negers naar de lans. Ze vonden ze niet.

Daarom zei een neger: „Loezamba, 't is een luipaard geweest — en 't beest is met de lans in 't lijf naar 't bos gevluht.”

Loezamba zei: „Heeft een luipaard vuur, om een hut in brand te schieten?”

Alle negers begrepen nu, dat 't geen wild dier geweest was! 't Moest een man zijn.

Maar wie?

De tovenaar maakt de negers bang.

Die dag zaten de negers met somber gelaat en droevige ogen onder de grote vijgeboom.

Sommigen waren nu doodarm — al hun geiten dood. Anderen treurden, omdat bij hen ook veel geiten gestorven waren; — enkelen hadden zelfs geen hut meer.

Stil fluisterend spraken ze over de ongelukken.

Opeens sprong de tovenaar met een vreselijke

gil over de zittende mannen heen, midden in de kring.

Allen schrokken geweldig; een paar jongens vluchtten heen.

Woedend sloeg hij met zijn handen, zwaaide vreselijk met zijn lans, en tierde en schreeuwde:

„Hei! mannen! Wat heb je gedaan? Je hebt de blanke in je dorp laten komen. Ja! ik weet 't — en de geesten van ons dorp weten 't ook. Ha! Je hebt naar de blanke geluisterd. — Nu zijn de geesten boos, en verschrikkelijke ongelukken zenden ze naar Kaja!

Dat is uw eigen schuld! Ik wist het — ik heb je gewaarschuwd — maar je luisterde niet naar mij.

Ha! nu ga naar de blanke — en vraag je geiten terug! Ga naar de blanke — en vraag je hutten terug! — En deze nacht komen de geesten weer — en zullen ons dorp nog erger straffen.

Ja, mannen, en wie zal de geesten terughouden?”

De tovenaar zweeg, — en keek met gloeiende ogen de mannen aan. Ha! ze zaten te beven van angst!

Dat zag hij juist graag.

Toen riep er een met bevende stem: „Tovenaar, help ons, help ons tegen de geesten.”

„Ja, help ons,” riep heel de kring.

„Ga naar de blanke, die zal je helpen,” tierde de tovenaar om hen te tergen.

„Neen, neen!” riepen de bange negers.
De tovenaars keek weer de kring rond en
schreeuwde: „Mannen van Kaja — wat zal ik de

geesten zeggen, als ze van nacht komen, om zich te wreken?"

't Was even stil. Toen riepen enkele mannen:
„Weg met de blanken! Nooit zal de blanke nog in Kaja komen!"

De tovenaar grijnsachte. Zó was 't naar zijn zin, en hij zei: „Jullie zijt wijs. Wie zó spreekt, houdt ongelukken van de geesten van zijn hut weg.

Mannen van Kaja, zeg jullie allen dezelfde woorden?"

„Ja, riep de kring – weg met de blanken!"

„Sta op, zei de tovenaar, neem je lans in je handen, en zweer, dat je de blanke uit je dorp zult jagen of hem zult doden!"

„Ja, dat doen we", riepen de negers, en dreigend staken ze hun lansen op.

„Zo is 't goed", riep de tovenaar. „Dit zal ik aan de geesten zeggen – dan zal geen onheil meer komen over Kaja, en al zijn hutten."

Toen ging de tovenaar heen.

Njoka had alles gehoord. Hij dacht: O wee, de blanke! Ze doden hem zeker, ze hebben 't gezworen.

Misschien doden ze de Katechist ook wel.

Njoka redt de Katechist.

Laat in de avond kwam Kavoela thuis. Hij greep Njoka en sloeg hem geweldig. Hij keek zo woedend, dat niemand iets durfde zeggen.

Al de geiten van Kavoela waren dood: dat was de schuld van Njoka. Om Njoka waren de geesten boos op zijn hut. Heel de nacht sliep Njoka niet: zijn rug en schouders deden zo'n pijn.

Hij dacht aan de blanke man — en aan de Katechist, die morgen weer komen zou. O, die wist niet, wat voor een boos plan de negers hadden.

Njoka wou hem waarschuwen — ja, hij zou de Katechist zeggen, dat hij niet in Kaja moest komen — dat de mannen hem met de lans zouden doden.

Njoka lag te denken, hoe hij het doen kon.

Als Njoka maar uit de hut kon, morgen, heel vroeg.

Dat zou hij proberen. Ja, hij heette Vlugge Slang. Morgen-vroeg zou hij laten zien, dat hij een Vlugge Slang was. Als een slang zou hij zich langs de afsluiting van de hut wringen, en dan — vooruit — langs een omweg naar 't pad, waarover de Katechist altijd kwam.

Toen alles sliep in de hut, kroop hij zonder 't minste gerucht naar de afsluiting. Hij drukte langzaam, onder er tegen. Zijn hand kon er door —

dat was genoeg. Nu wist hij wel, dat hij er helemaal door kon.

's Morgens vóór 't licht was — vóór iemand wakker was in de hut, sloop Njoka naar de afsluiting. Met 't hoofd stijf op de nek, boog hij de

REITH.

1923

afsluiting, zover hij kon op zij. Zijn hoofd stak er door; hij wendde zijn linker schouder naar boven — toen gleed Vlugge Slang er langs, naar buiten.

Kruipend langs de hutten, sloop hij naar 't bos.

Langs een grote omweg kwam hij op 't pad van Toera naar Kaja.

Vóór de zon opkwam, stond hij op 't pad. Hij ging de Katechist tegemoet.

Ver van Kaja kwam hij hem tegen, en vertelde hem, al wat er gebeurd was in Kaja.

De Katechist schrok — hij kende de boosheid van de negers, als ze woedend waren op iemand.

Hij ging terug naar Toera, om 't de Missionaris te zeggen.

De Missionaris schrok niet, toen hij het slechte nieuws uit Kaja hoorde. O, neen, hij wist wel, dat de duivel en de tovenaars alles zouden proberen, om het werk van de Missionaris te hinderen. Hij wist wel, hoe gemakkelijk de zwarten bang gemaakt konden worden. Hij zei: „We zullen voor de arme mensen van Kaja bidden.”

De brandstichter ontdekt.

Toen Njoka in 't dorp terug kwam, stond er een hele troep negers voor de hut van Kalenga. Stil stonden ze te fluisteren! Al twee dagen was de hut gesloten gebleven.

Sommigen zeiden: „Kalenga is weg — Kalenga is op tocht.”

Anderen zeiden : „Kalenga gaat nooit op tocht.”
Loezamba stond ook bij de hut.

„Simba, ga in de hut – jij bent zijn vader,”
riep een neger. De oude Simba wou in de hut
gaan, maar kon de afsluiting niet wegtrekken.
Enkele sterke negers schoten toe, en trokken ze
zo ver open, dat Simba binnen kon.

Simba trad binnen en zocht in de donkere hut.
In de hoek zag hij Kalenga liggen ; hij dacht, dat
hij sliep. Hij stiet hem aan, en riep : „Kalenga !
Kalenga !”

Kalenga bewoog niet. Toen boog de oude Simba
zich over Kalenga neer – hij luisterde aan zijn
mond, maar hoorde zijn adem niet – hij voelde
zijn gezicht : 't was koud. Simba schrok, en
snelde naar de afsluiting, maakte ze los, en riep
toen : „Ach ! Kalenga is dood ! Kalenga is ge-
storven ! en ik wist niet eens, dat hij ziek was !”

Kalenga werd naar buiten gesleept. Simba
knielde neer bij 't lijk van zijn zoon – en nu zag
hij de grote bloedwonde op zijn rug. Hij riep :
„Een ellendige heeft mijn zoon gedood met de
lans – zie hier – ach !”

Verslagen stonden de negers rondom toe te
zien. Niemand wist iets van de moord.

Simba zuchtte nog, en riep : „Wie zal mijn
zoon wreken ! Wie zal de moordenaar doden met
de lans ! Ik ben te oud.”

Hij liep in de hut – en daar vond hij de lans.

Hij kwam er mee naar buiten, en toonde de lans aan de negers, en riep: „Dit is de lans van de moordenaar. Wie neemt ze, om daarmee ook de

moordenaar te doden!" Allen keken naar het moordtuig.

Loezamba zag de lans ook, en trad naar voren. Hij nam de lans, bekeek ze, en riep: „Mannen, dit is mijn lans; zie de punt en de tekens! 't Is mijn lans! Kalenga is de brandstichter! Kalenga!"

De oude Simba schrok geweldig bij die woorden. Loezamba wees op de wonde in de rug van Kalenga, en riep „Met deze lans heb ik de brandstichter in de donkere nacht getroffen — Kalenga is de schuldige !”

De negers riepen dadelijk : „Kalenga is de schuldige ! — Kalenga ! Kalenga !

Kalenga heeft onze hutten in brand gestoken !

Kalenga heeft onze geiten gedood !”

De negers werden woedend. Met hun lansen vlogen ze op Kalenga toe, en wilden het lijk doorsteken. Maar Loezamba riep : „Kalenga is dood — Kalenga heeft zijn straf van de geesten gekregen !”

't Lichaam van Kalenga werd weggesleept naar het bos, en in de struiken geworpen.

De blanke heeft geen schuld.

En Loezamba zei tot de negers : „Wie heeft ons ongeluk gebracht ?”

„Kalenga !” riepen ze.

„Wie heeft onze geiten gedood, en onze hutten verbrand ?”

„Kalenga !”

„Ja ! Kalenga — en niet de geesten — gij allen weet het nu.

De geesten zijn niet boos op ons dorp. Kalenga is de boosdoener.

En waarom heb jullie dan geroepen: Wij zullen de blanke doden? — Om de blanke zijn de geesten boos op ons? — Ik zeg je, de tovenaars liegt."

De mannen zwegen, en keken somber.

Kajalla zei: „Loezamba, uw woorden zijn goed. De geesten hebben ons geen kwaad gedaan, maar Kalenga."

„Ja," bromden de mannen, „zo is 't."

„Waarom zouden we dan de blanke doden, die ons geen kwaad gedaan heeft? De blanke is goed, en zijn woorden zijn goed."

Loezamba keek de kring rond. De mannen knikten.

Loezamba zei: „Waarom zouden wij de blanke niet in ons dorp laten komen? In Toera leven de mannen in vrede en geluk. In Kaja zijn moordenaars en brandstichters.

Hoort mijn woord. Als de blanke niet in Kaja mag komen, gaat Loezamba naar Toera. In Kaja brandt de hut van Loezamba af — in Toera zal ik in vrede wonen in de hut. In Kaja sterven de geiten van vergif — in Toera is geen vergif."

Kajalla riep: „De blanke is goed. Ik zeg: laat de blanke man komen in Kaja."

Koelwa zei: „Laat de blanke man komen."

En de negers rondom knikten.

Loezamba zei: „De blanke man heeft de woorden van de mannen van Kaja gehoord: dat zij hem zouden doden.

De blanke man heeft de dreigende lansen in Kaja gezien — en zijn hart was bedroefd.

Wie zal de blanke man zeggen, dat de mannen van Kaja weer wijs zijn — en zijn woorden willen horen?”

't Bleef stil.

Kajalla zei toen: „Loezamba kent de blanke. Loezamba is in Toera geweest. Ik zeg: Loezamba moet naar de blanke gaan, en hem roepen.”

De negers zeiden: „Ja, Loezamba.”

Loezamba zei: „Ik ga naar Toera — ik zal de blanke man vragen, naar Kaja te komen, om ons dorp goed te maken en hier vrede te brengen. Ik ga naar Toera.

De mannen knikten.

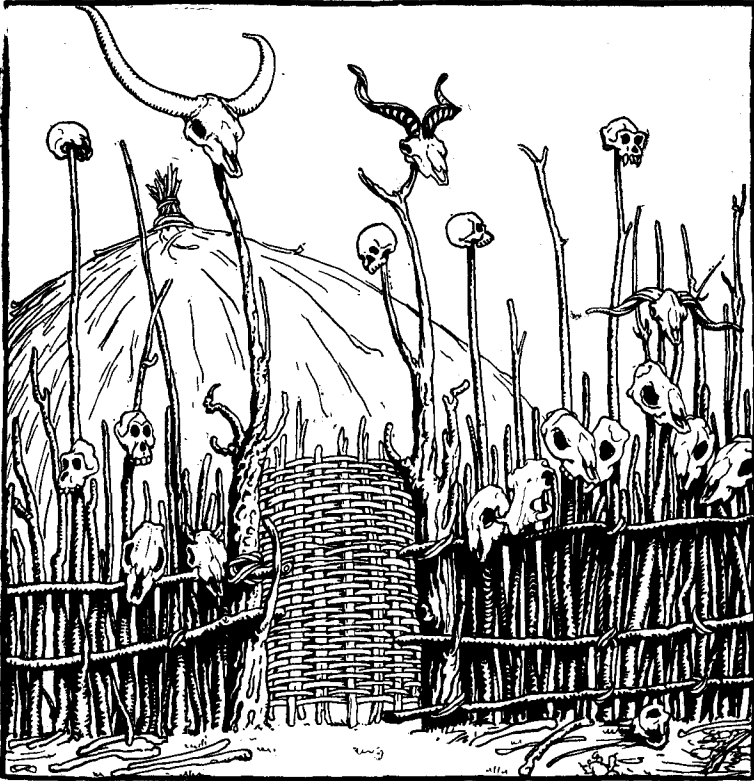
Njoka en de jongens hadden heel stil naar alles geluisterd. Wat was Njoka blij, dat de blanke weer zou komen.

De blanke komt weer in Kaja.

De tovenaar durfde 's avonds niet onder de vijgeboom te komen. Ook overdag hield hij zich verborgen; zijn hut bleef gesloten. Hij wist wel, dat de negers ook aan hem schuld zouden geven.

Want heel Kaja wist, dat Kalenga de vriend was van de tovenaard. En niemand ging in die dagen naar de tovenaard.

Loezamba ging naar Toera. Hij vertelde aan de

Missionaris, al wat er gebeurd was. Hij zei tegen de Missionaris, dat hij weer in Kaja moest komen. De mannen in Kaja waren niet boos op hem — neen, ze verlangden, dat hij zou komen — en hen zou vertellen, en leren van de grote Geest.

De Missionaris verheugde zich er over, en ging met Loezamba mee. De Katechist ging ook mee.

In Kaja wist dadelijk iedereen, dat de blanke gekomen was. Bijna 't hele dorp ging naar hem toe.

Njoka, Boekoeroe en de beste jongens, waren vlak bij de Missionaris gedrongen.

Wat was de Missionaris blij, toen hij die grote kring negers rondom zich zag. O, wat keken ze de blanke met goede ogen aan! Hij deelde aan allen zout uit.

Toen begon hij allen heel mooi te leren van de grote Geest.

Hij leerde hen bidden. Njoka, Boekoeroe en de goede jongens konden al wat meebidden.

Tien dagen achter elkaar ging de Missionaris zelf met de Katechist naar Kaja, om de mannen en kinderen te leren.

En iedere dag was de kring heel groot: Koelwa en Kajalla en Loezamba en Simba en veel grote negers. Ook Kavoela was er iedere dag.

De tiende dag ging de Missionaris naar Kavoela, en zei: „Kavoela, ik moet met u spreken.

Gij hebt veel kinderen. Ze worden groot. Mamba gaat met de kudde naar 't veld. Noesoe werkt met de veldhak; dat is goed. Geef mij Njoka, en laat hem komen in Toera, naar de school. Daar zal Njoka veel leren, en hij zal wijs worden. En alle mannen van Kaja zullen dan bij Njoka raad vragen. En de mannen van Kaja zullen

zeggen : De zoon van Kavoela is wijs ! De zoon van Kavoela weet veel."

Kavoela luisterde. Hij hoorde dat graag, en zei : „Wat de blanke man zegt, is mooi."

De Missionaris zei toen : „Boekoeroe, de zoon van Keranga, gaat naar de school in Toera, en Kintoe ook."

Toen Kavoela dat hoorde, zei hij :

„Njoka moet ook leren in Toera. Blanke, 't is goed – laat Njoka leren en bidden."

De Missionaris was daar zeer blij .om. Hij gaf Kavoela een lap katoen.

Njoka hoorde, dat hij in Toera bij de blanke mocht gaan leren. Hij klapte in de handen en ging van pret in 't zand liggen rollen.

Njoka in de Missieschool.

Iedere dag ging Njoka nu naar Toera. Zijn vriendjes gingen mee.

Ze moesten over het bospad. Dat was zo smal, dat ze achter elkaar moesten lopen. Verder moesten ze over heuvels, daarna nog een eind langs de oever van een groot meer, en dan waren ze bij de Missionaris.

Daar leerde Njoka in de school. Dat deed hij graag.

In die negerschool zaten de negertjes niet op

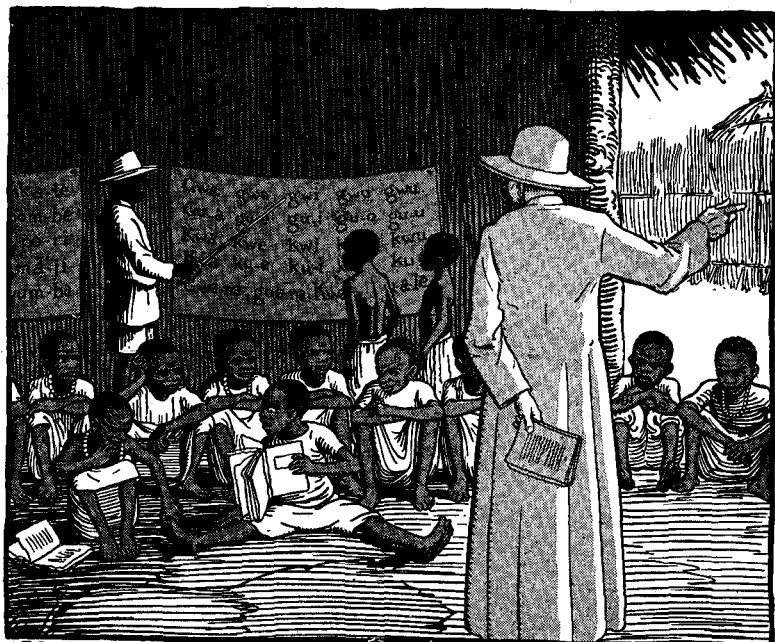
banken — die had de Missionaris niet — zoveel geld had hij niet. Ze zaten zo maar op de grond gehurkt. Ze leerden, wat er op 't bord stond.

Njoka leerde de letters — hij leerde schrijven en zingen. Ja, zingen kon hij zeer mooi; Njoka had een mooie stem.

De Missionaris leerde hem nog meer zingen dan de andere negertjes; want hij wou Njoka koorzanger maken in 't kleine kerkje van de missie.

Njoka kon goed lopen en springen in de bossen en velden. Maar in school moest hij stil zitten en opletten. Dat was zo gemakkelijk niet voor een wild negertje.

REITH.

1923.

Op een morgen was de school weer begonnen. Njoka kon niet goed stil leren. Al heel dikwijls had de Pater gezegd: „Njoka, zit wat stil — Njoka, let op — Njoka, leer beter.” Maar telkens was hij 't weer heel gauw vergeten. En hij werd wat stout in de school. Hij kneep zijn buurman stilletjes in zijn teen, en zo hard, dat het negertje er van gilde. — Dat was te erg.

De Pater zei toen boos tegen Njoka : „Njoka, de school uit.”

Njoka schrok ervan. Hij stond op, en met 't hoofdje omlaag ging hij de deur uit. Toen was 't er stil in school — de anderen leerden nu heel rustig.

Waar was Njoka gebleven ?

Een kwartiertje later hoorde de Pater een geritsel aan de wand van de school. Hij keek even buiten. Daar zag hij Njoka tegen de wand van de school zitten, stil en ernstig.

En Njoka dreunde de les op met de kinderen in de klas.

Nu zag de Pater, dat hij beter zou gehoorzamen.

Hij riep hem — en Njoka beloofde beter op te passen. Hij mocht weer bij 't troepje binnen.

Hij deed grote moeite om rustig en stil te zitten. En toen kon hij 't ook.

De Pater keek hem vriendelijk aan, en zei zacht : „Zo is 't goed, Njoka.”

Negerjongens liegen, stelen en vechten. En ze denken : dat mag wel. — Njoka deed dat ook.

Op de Missieschool moest hij dat afleren. Dat ging niet gemakkelijk.

Als Njoka iets zag liggen, wat hij graag had — dan nam hij het, als maar niemand 't zag. Toch werd hij dikwijls gesnapt.

Dan riep hem de Missionaris bij zich, en bekeef hem.

Njoka zag dan, dat de goede blanke bedroefd keek — en hij begreep, dat stelen niet goed was.

Dan zei de Missionaris aan Njoka, dat hij ook de grote Geest bedroefd had. En dat vond Njoka nog erger.

Hij leed de straf, die hij dan kreeg — en wilde niet meer stelen. Toch vergat hij 't nog wel eens.

Njoka had eens ruzie met een andere jongen, Boengoe.

't Werd zó erg, dat Njoka hem met zijn mes een lelijke schram op de arm gaf.

Boengoe liet 't aan de Katechist zien. Die riep Njoka. Maar Njoka zei, dat hij 't niet gedaan had, en dat hield hij vol.

De Katechist zond hem naar de Missionaris. Die vroeg eerst aan Boengoe: „Wie heeft dat gedaan?”

Boengoe zei: „Njoka heeft 't gedaan met zijn mes.”

De Missionaris zag al aan Njoka's gezicht, dat die schuld had.

En hij zei: „Njoka, de brave kinderen van de grote Geest liegen niet. Zeg me, heb jij dat gedaan?”

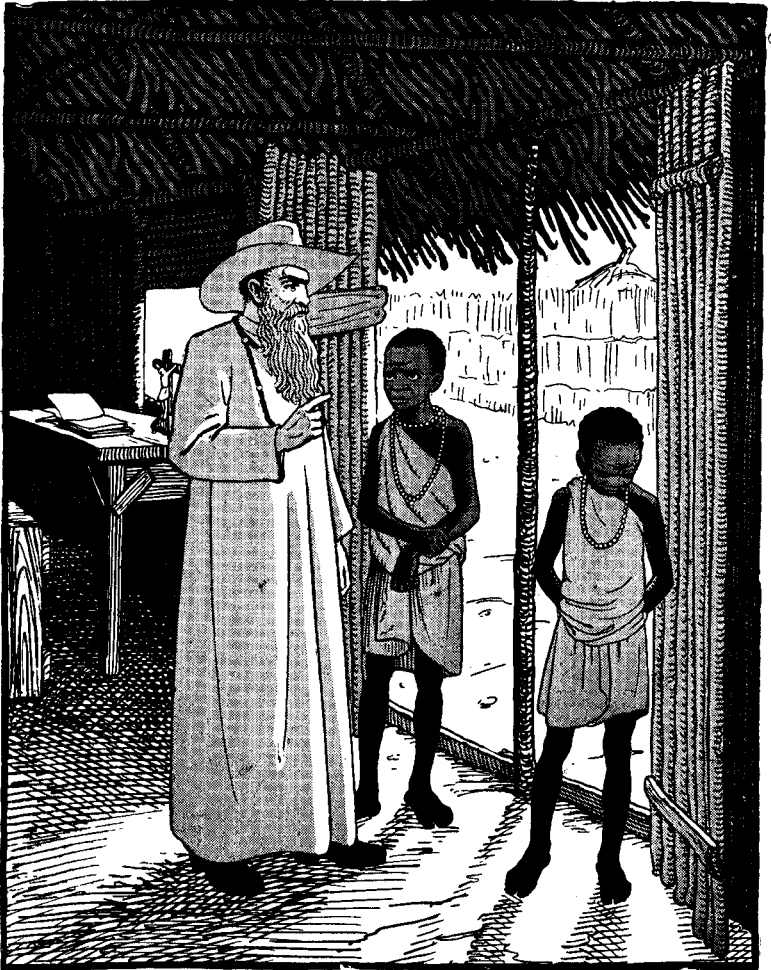
Njoka keek verlegen voor zich, en zei niets.

Dan zei de Missionaris: „Njoka, ik heb 't niet gezien — maar de grote Geest heeft 't wèl gezien — de grote Geest kun je niet bedriegen.

Zeg mij ook, of jij dat gedaan hebt.”

Njoka knikte.

De Pater leerde hem toen, om voortaan niet

REITH.

1923.

meer te jokken en met zijn makkertjes geen ruzie te maken.

En Njoka wou 't ook proberen.
Zo werd Njoka zachtjes-aan braver.

Na enkele maanden kreeg hij daarom een medaille om zijn hals. Daar was hij heel trots op.

Als hij nu nog lange tijd flink leerde, en nog braver werd, zou hij gedoopt worden. Dan werd hij een echt kind van de grote Geest, van O. L. Heer. Dat wou Njoka graag zijn. Hij leerde flink, en deed goed zijn best, om braver te worden.

De Missionaris zag dat, en was er zeer blij om. Hij dacht: Njoka wordt een ferme jongen. Hij kan flink leren. 't Wordt zeker een beste neger, die ons later helpen zal, om andere negers te bekeren. Njoka wordt zeker een goede Katechist. We zullen goed op hem passen, en goed voor hem zorgen.

Njoka mocht nu voortaan 's nachts ook bij de Missionaris in Toera blijven.

En Njoka werd meer en meer een flinke jongen, van wie de Missionaris veel goeds verwachtte.

De Tovenaar en Kavoela.

De duivel zag, hoe 't werk van de Missionaris goed ging.

Hij zag, dat de mensen in Kaja deden, wat de Missionaris en de Katechist leerden. Hij zag, dat de negers voor O. L. Heer zouden zijn. En dat

wou hij niet hebben — neen, hij wou de negers hebben — hij wou baas zijn en blijven over de zwarten, net als hij al zo lang geweest was.

Zijn knecht, de tovenaar, moest hem helpen.

De duivel wist, dat Njoka en die andere jongens van de Missieschool later overal zouden gaan leren van O. L. Heer. Hij wou die jongens van de school afhebben.

En de tovenaar moest dat doen.

Dat was niet gemakkelijk. Maar de duivel is slim — en hij maakt zo'n tovenaar ook slim.

De tovenaar ging naar Kavoelela en zei tegen hem: „Gij zijt dom. Mamba werkt voor je — dat is goed. Maar je andere jongen werkt niets voor je — dat is dom.

Njoka loopt rond in Toera — en Kavoelela krijgt niets van hem.”

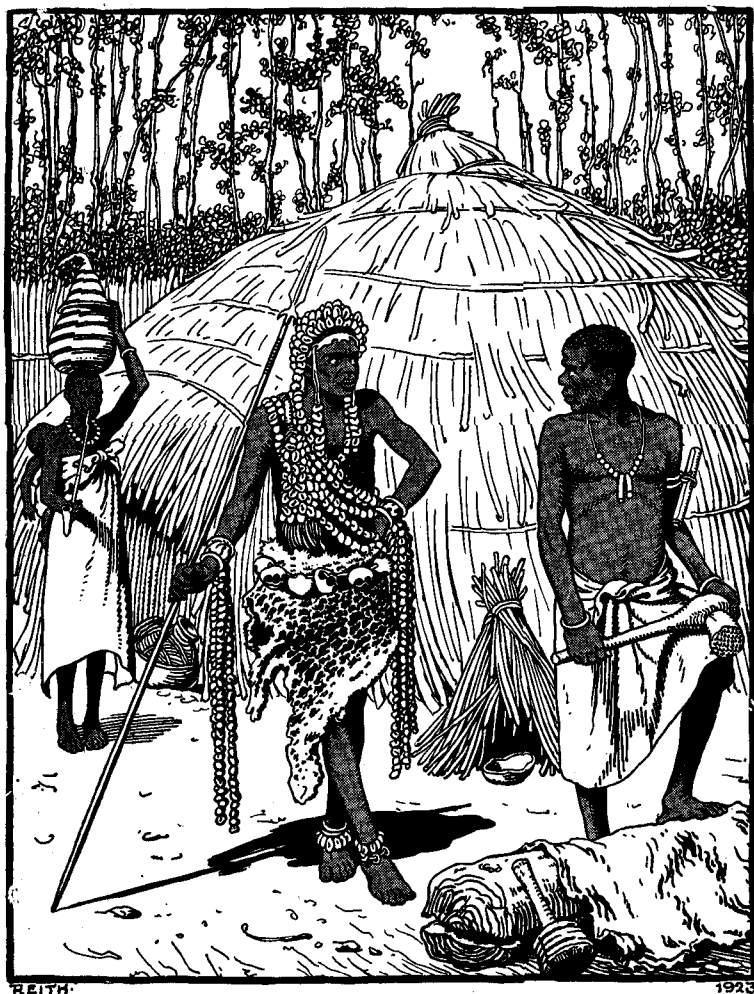
Met zijn valse ogen loerde hij Kavoelela aan. Maar Kavoelela vertrouwde de tovenaar niet zoveel meer, en zei: „Njoka leert in Toera — hij moet wijs worden.”

„Nóóit wordt Njoka wijs in Toera,” lachte de tovenaar.

„De blanken weten niets van ons land en van onze geesten — de blanken zijn vreemden. Als Njoka groot is, gaat Njoka weg, ver weg — en dan heeft Kavoelela niets aan Njoka — en iedereen zal zeggen: Kavoelela heeft dom gedaan.”

Kavoelela zei niets — hij gaf de tovenaar geen

gelijk. Maar iets tegenzeggen, durfde hij ook niet. Altijd nog was hij wat bang voor zo'n tovenaar.

De volgende dag stond de tovenaar weer voor de hut van Kavoela, en zei :

„Kavoela, hoor — ik ben bij 't opperhoofd van Iramba geweest. Gij weet hoe groot en machtig hij is. Het opperhoofd moet een koeienhoeder hebben. Het opperhoofd vroeg mij, of ik een goede veehoeder kende voor zijn kudde.

En ik dacht : Kavoela heeft goede zonen. Ik wil goed zijn voor Kavoela. En ik zei tot het opperhoofd : ik weet een goede veehoeder — ik zal hem u zenden. Ik dacht aan Njoka, uw zoon.

Kavoela, gij weet, dat opperhoofd is machtig — en als Njoka bij 't opperhoofd is, wordt hij rijk en geëerd.

„Wat zegt Kavoela daarvan ?”

Kavoela wist dat het een mooie en eervolle post was, bij 't opperhoofd te dienen. Alle negers denken : die mannen van 't opperhoofd moeten wij eren, die zijn zo machtig. Daarom geven ze hun veel geschenken, en zo worden die mannen gauw rijk.

Kavoela dacht aan dat alles : 't leek hem mooi en goed voor Njoka. En dan zou Kavoela zelf ook rijk worden, en iedereen zou hem eren.

De slimme tovenaars zag, dat Kavoela er wel zin in had, en hij zei :

„Kavoela, zeg me gauw, wat je doet. Het opperhoofd wacht niet. — Ik ga een andere koeienhoeder zoeken.”

Toen riep Kavoela : „'t Is goed. Njoka gaat naar 't opperhoofd.”

„Gij hebt wijs gedacht,” zei de tovenaar. „Het opperhoofd zal Njoka groot en rijk maken – en al de mannen van Kaja en Toera zullen zeggen: Kavoela is wijs – zie, Kavoela's zoon is bij 't opperhoofd.”

Kavoela lachte. Hij vond 't zo heerlijk! Rijk zou hij worden, en geëerd!

De tovenaar zei: „Haal morgen Njoka uit Toera, en morgen breng ik Njoka bij 't opperhoofd.”

Kavoela knikte.

De tovenaar ging heen, en dacht: mijn plan is mooi gelukt. Njoka komt terug.

Kavoela wil Njoka van de Missieschool halen.

Kavoela ging naar Toera. Hij zei tegen de blanke: „Njoka moet met mij naar Kaja. Ik heb hem nodig.”

De Missionaris zag dadelijk aan 't gezicht van Kavoela, dat er wat meer tussen zat. En hij zei: „Kavoela, neen – je hebt Njoka naar Toera laten gaan, om te leren. Je hebt het zelf toegestaan. – Njoka is al lang bij ons. Njoka heeft veel geleerd. Wij hebben hem kleren gegeven, en eten.”

„Ja,” zei Kavoela.

Njoka is graag bij ons. En nu kom jij ineens zeggen: Ik heb Njoka nodig. Dat gaat zo maar niet, vriend."

„Njoka moet met mij mee," bromde Kavoela.

„Waarvoor heb je hem dan nodig? Uw oudste jongen let op de kudde. Noesoe werkt op 't veld. Waarvoor heb jij Njoka nodig?"

Dat wou Kavoela niet zeggen. Hij zei weer:

„Njoka moet mee – ik ben zijn vader."

„Dat is waar, Njoka is van u. Maar als jij Njoka meeneemt, moet je ons betalen, al wat wij Njoka gegeven hebben. Je moet betalen zijn kleren en zoveel maanden eten. Zo moet het, Kavoela, dat weet jij ook."

Ja, dat wist Kavoela. Maar zoveel kon hij niet betalen – zoveel wou hij ook niet geven.

Toen ging Kavoela heen, met somber gezicht.

Dat belooft niet veel goeds, dacht de Missionaris.

Hij riep Njoka, en vertelde wat zijn vader gevraagd had.

„Nee, ik doe 't niet," zei Njoka. „Ik blijf hier. Vader heeft mij niet nodig."

De Missionaris ging toen zelf naar Kaja. Hij ging naar de hut van Kavoela. Kavoela was er niet. Hij vroeg aan de moeder, wat Njoka moest werken.

De moeder wist er niets van. Ze zei: „Wij hebben Njoka niet nodig. Mamba let op de kudde, Noesoe werkt op 't veld."

De Missionaris zei : „Waarom zegt Kavoele dan,
dat hij Njoka nodig heeft ?”

De moeder zei : „Ik weet 't niet.”
„Waar is Kavoele ?” vroeg de Missionaris.

Even zweeg ze — toen wees ze met haar vinger naar de hut van de tovenaar.

De Missionaris begreep het. O, de tovenaar had de domme neger zeker omgepraat.

De Missionaris ging recht naar de hut van de tovenaar. Hij wou die tovenaar eens onder handen nemen.

Maar de hut was dicht. De Missionaris riep aan de afsluiting. Niets hoorde hij. Hij bleef nog wat wachten.

De tovenaar liet zich niet zien.

Toen trok de Missionaris weer naar Toera.

Njoka wordt verleid.

In de hut zat Kavoele bij de tovenaar.

Kavoele vertelde, hoe 't gegaan was in Toera.

De tovenaar sprong op, net of hij woedend werd, en zei: „Ha! Kavoele, ben jij de vader niet van Njoka?”

Ik wist 't wel! De blanke heeft je zoon! Zal Kavoele geen baas meer zijn over zijn eigen zoon!”

Kavoele boog 't hoofd — en schaamde zich.

„Ga naar Toera, en vraag je zoon niet, maar néém hem, 't is je eigen zoon toch!”

Toen zei Kavoele, dat hij de kleren en het eten van Njoka moest betalen. En dat kon Kavoele niet.

De tovenaar dacht even, en zei toen :

„Ga naar Toera, maar ga niet naar de blanke Verberg je ergens in de omtrek – en zie of Njoka er niet is. En als je Njoka ziet, roep hem dan alleen, en zeg, dat hij met je mee moet gaan.”

Kavoela zei : „Njoka is graag in Toera. Njoka zal niet mee willen.”

De tovenaar zei : „Zeg hem, dat het grote opperhoofd van Iramba hem wacht. Zeg hem, dat hij groot en rijk zal zijn bij 't opperhoofd. Dat hij veel ringen en armbanden zal dragen, als de grote mannen van 't opperhoofd. Zeg hem, dat hij zal wonen in een hut, bij 't opperhoofd, bij de grote mannen van 't opperhoofd. Zeg hem, dat hij zoveel geiten zal hebben als de rijkste mannen in Kaja !”

Kavoela knikte. Ja, dan zou Njoka wel willen.

Kavoela stond op om te gaan.

„Wacht,” zei de tovenaar. Hij haalde uit een doos van boomschors een snoer van mooie, kleurige koralen en schelpen.

„Als Njoka niet gauw mee komt, laat hem dit dan zien, geef hem dit kostbaar snoer – en hij zal met u mee gaan.”

Kavoela nam 't rijke snoer, en ging naar Toera.

Daar verborg hij zich in een bosje, dicht bij het huis van de Missionaris.

Een tijd lang wachtte Kavoela geduldig.

Toen ging de school uit, en hij zag Njoka naar

buiten komen. Wat was Njoka groot en flink geworden!

Als Njoka nu maar dicht langs 't bosje kwam – dan kon hij met hem praten, zonder dat de blanke 't zag.

Njoka ging in een van de hutten, achter de school. Kavoela wachtte maar.

Na een poosje zag hij Njoka er uit komen, met een sikkelmes. Hij ging naar 't bananenveld. Kavoela keek hem na.

Langs een omweg, door de struiken, kwam hij ook op 't bananenveld. Njoka was er alleen. Kavoela ging naar Njoka. – Die keek vreemd op, toen hij zijn vader zo ineens bij hem zag.

Kavoela zei, dat hij mee moest gaan naar Kaja, maar Njoka wilde niet.

Kavoela vertelde hem toen in mooie woorden, dat hij bij 't machtige opperhoofd in Iramba zou komen, en groot en rijk en geëerd zou worden.

Njoka luisterde. O ja, dat was toch wel mooi – ja, bij 't opperhoofd – dat was fijn! Hij wist wel, dat al die mannen dan rijk werden – en gekend en geëerd.

Kavoela praatte en spiegelde het zó mooi voor, dat Njoka er graag naar luisterde.

O, arme Njoka! Hij was nog niet sterk en wijs genoeg, om niet naar die verleiding te luisteren.

Zijn jong hart was altijd begerig om rijk en groot te worden. En nu was er kans!

Maar hij dacht ook aan de blanke – en aan de school – hij durfde nog niet ja zeggen.

Toen liet Kavoela dat mooie, blinkende,

kleurige snoer zien, en hij zou hem dat nu al geven, als hij meeinging.

En Njoka's ogen blonken. Zijn handen namen

't snoer, vóór hij 't eigenlijk zelf goed wist. Hij liet het mes liggen, en ging met Kavoela mee.

Vlug ging Kavoela. Ze slopen weg, om niet gezien te worden.

Ze kwamen bij de tovenaars. Die lachte. Zonder wachten bracht hij Njoka naar 't opperhoofd.

Daar werd Njoka veehoeder.

Ja, dat was toch een ander leven dan in Toera.

Hele dagen was hij buiten, op 't veld, met de mooie, grote koeien van 't opperhoofd. — Dat was wat anders dan in de school tussen muren. Nu was hij weer vrij.

Hij kwam in aanzien, omdat hij diende bij 't opperhoofd. Hij kreeg geschenken, geiten en kippen. Hij werd al een beetje rijk.

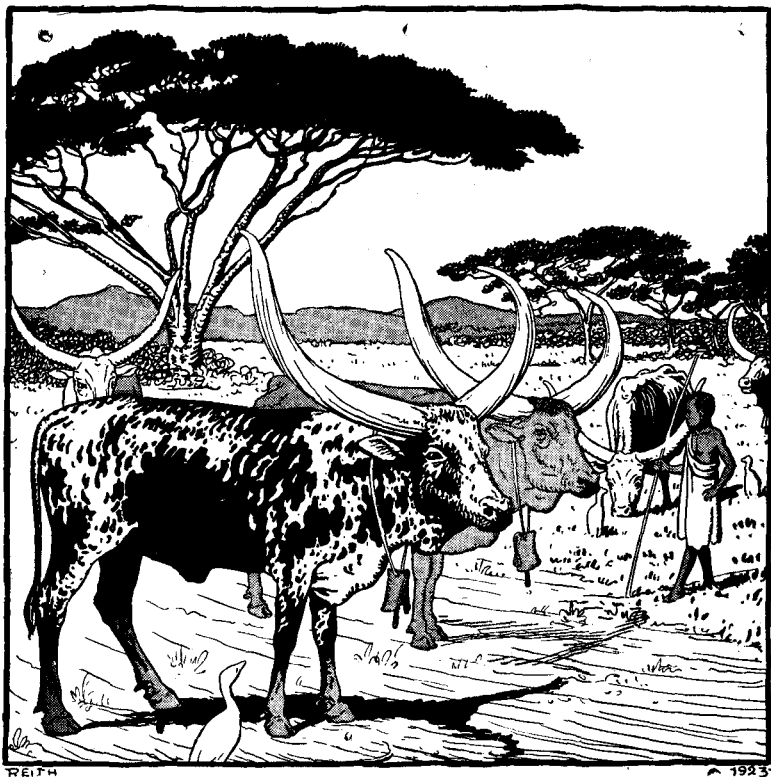
En hij was bij de mannen van 't opperhoofd. Daar hoorde en zag hij veel. — Dikwijls werden er verhalen verteld, zoals in 't dorp onder de vijgeboom.

Soms was er feest bij 't opperhoofd; dan werd er door de mannen muziek gemaakt en gedanst, en Njoka danste mee.

Een enkele keer dacht Njoka nog wel eens aan Toera, en aan de blanke. Maar hij wou er niet lang aan denken. Neen, nu werd hij rijk en geëerd. Hij had een heerlijk leven !

De Missionaris treurt om Njoka.

De Missionaris zag Njoka niet terugkomen van 't veld. Hij zond een jongen om hem te roepen.

Die zag hem niet op 't veld — wel vond hij zijn sikkelmes.

Toen werd erg gezocht en gevraagd naar Njoka.
Ze vonden hem niet.

Ook in Kaja vonden ze hem niet. Kavoela zei niets.

Enkele weken later hoorde de Missionaris, dat Njoka bij 't opperhoofd van Iramba was.

Een paar negerjongetjes hadden Njoka gezien in 't veld bij Iramba, met de kudde van 't opperhoofd.

De Missionaris wist, dat geen blanke bij dat opperhoofd mocht komen. Hij zou zeker vermoord worden, want 't opperhoofd was een erge vijand van de blanken. Die meende, dat de blanke kwam om hem zijn land af te nemen.

De Missionaris had zeer veel spijt, dat het zo met Njoka gegaan was. Njoka was zo'n vlugge leerling. Al zijn moeite en zorgen voor Njoka waren nu voor niets.

En dan — zou Njoka nu wel ooit christen worden? Zou Njoka weer niet even slecht worden, als de andere negers — en dan was zijn ziel voor de duivel. Die gedachte maakte de Missionaris zo bedroefd. Nu kon hij niets meer doen, dan voor Njoka bidden, en de kinderen ook laten bidden.

Dat deden ze ook veel.

Njoka terug naar Toera.

Meer dan een jaar was Njoka al uit Toera weg. Een erge ziekte was in 't land gekomen — een besmettelijke ziekte : de builenpest.

De negers werden ziek en stierven er van.

Er waren geen dokters om de ziekte tegen te gaan.

De tovenaars konden met al hun kunsten er niets tegen doen.

De pest werd erger en erger. Omdat de negers zo onzindelijk zijn, gaat zo'n ziekte veel gemakkelijker en spoediger verder.

Hele dorpen stierven uit.

Ook in Kaja kwam de ziekte.

De negers gingen naar de Missionaris om hulp. Zo kwam de ziekte ook in Toera.

Verschillende jongens van de missieschool werden door de vreselijke ziekte aangetast. De Missionaris verzorgde ze zo goed hij kon.

Hij liet de andere kinderen bidden, dat O. L. Heer de ziekte zou laten ophouden — en zijn jongens zou genezen.

Enkelen stierven.

Wat was de Missionaris daar bedroefd om !

Heel dikwijls op de dag ging hij naar 't kerkje. Daar knielde hij neer op de trappen van 't altaar — en vroeg aan Jezus, om zijn kinderen te behouden.

Ook in Iramba was de pest gekomen.

Het opperhoofd was gevlucht, met vele van zijn mannen.

Njoka ging niet mee. — De pest had Njoka ook aangegrepen.

Njoka bleef alleen in een hut achter.

Hij voelde, dat hij erg ziek was. En niemand was er om hem te helpen. De tovenaer was ook gevlucht.

Njoka lag alleen in de hut. En hij dacht toen aan Toera, en aan de goede blanke. O, die zou hem niet zo alleen laten — die zou hem genezen, net als hij vroeger zijn been genezen had!

Njoka durfde niet naar Toera gaan. Neen, hij had niet braaf geleefd.

Maar toen hij voelde, dat zijn ziekte nog erger werd, dat hij ervan dood zou gaan — toen werd hij bang. Hij wilde toch in de Hemel komen, bij de grote Geest.

En Njoka wist nog, dat hij eerst gedoopt moest worden. Ja, nu had hij spijt, dat hij weggegaan was uit Toera, weg van de goede blanke.

Hij probeerde nog te bidden — maar hij wist niets meer van de gebeden, die hij in Toera geleerd had.

Stil zat hij neer in zijn hut, en dacht aan de blanke. Opeens zei hij: „Ik ga naar Toera. De blanke is goed — misschien dat hij mij wil dopen.”

Njoka ging uit de hut. Hij zou naar Toera gaan.

De weg was lang. Njoka was ziek en zo zwak. Heel langzaam waggelde hij vooruit. Dikwijls viel hij neer. Dan bleef hij een tijd liggen.

Het laatste gedeelte van de weg kon hij niet meer lopen – hij kroop vooruit – hij was geen vliegende slang meer.

Kruipend kwam hij in Toera. 't Was al donker.

Njoka gered.

De Missionaris bad die avond weer in zijn kerkje bij Jezus.

Lang en vurig bad hij voor zijn kinderen. Hij bad ook voor de arme, zieke negers, en vooral voor de stervenden.

Eindelijk stond hij op, ging 't kerkje uit, en sloot de deur. Opeens hoorde hij zacht kuchen.

Hij keek in 't donker om zich heen — en 't was of hij iets over de grond zag kruipen, langs de wand van 't kerkje.

De Missionaris keek scherper — nu zag hij een donker lichaam, dat langzaam voortbewoog.

De Missionaris voelde zijn hart kloppen. zieke neger zou zijn, die bij hem om hulp kwam. Hij vroeg: „Wie zijt gij? en wat doe je hier?”

Een heel zwakke, bange stem zuchtte: „Pater — Pater — doop mij — doop mij.”

„Wie zijt gij dan?” vroeg de Missionaris.

„Ik ben — Njoka — Pater — ach Pater — doop mij — ik ga sterven.”

De Missionaris voelde zijn hart kloppen.

Njoka, zijn jongen! Njoka, waar hij zo veel voor gebeden had!

De Pater dacht niet aan zijn ondankbaar heengaan — neen, hij voelde zich gelukkig, nu hij was teruggekeerd — nu hij hem kon helpen, kon redden.

En hij boog zich naar Njoka, en zei teder:

„Njoka, 't is goed, dat je teruggekomen zijt. Wees niet bang, Njoka, mijn jongen. Kom, ik wil je helpen!”

De Pater hoorde hem zuchten, en toen zei Njoka zacht: „Pater — u zijt goed — u zijt goed!”

De Missionaris zei dadelijk: „Njoka, O. L. Heer is goed — die heeft je hier laten komen. — Ja, Njoka, hier in 't kerkje heeft Jezus altijd gewoond — en Jezus heeft je gewacht en nu is Jezus blij, dat je terug gekomen zijt — Jezus wil je helpen — en je redden — vrees nu niet.”

Njoka zei: „Ik was slecht — Pater — ik ga sterven — doop mij, dat ik nog — in de Hemel kan komen.”

De Missionaris zei: „Kom, Njoka, in ons ziekenhuis, daar zult ge rusten — daar zal ik je dopen — en helpen naar de Hemel te gaan.”

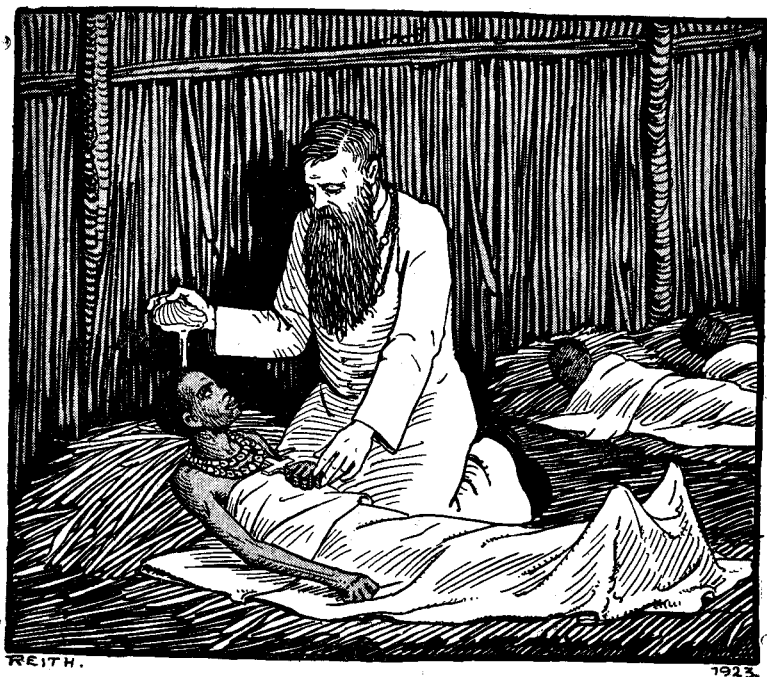
De Missionaris hielp hem naar 't kleine ziekenhuis. — O, nu zag de Pater, hoe erg ziek hij was. Hij kon helemaal niet meer gaan. In 't ziekenhuis verzorgde de Pater hem, als was hij altijd een trouw kind geweest.

Hij ging naast Njoka's mat zitten. Hij praatte zo goed en zo vol liefde met hem. — Hij leerde hem alles, wat hij moest weten, om gedoopt te worden. Njoka was bijna alles vergeten. Nu luisterde hij weer graag naar die goede blanke man, die zo veel van hem hield.

De Pater bad zachtjes met hem.

Midden in de nacht zei Njoka : „Pater, ik ga sterven, doop mij.”

De Pater zag, dat hij zou gaan sterven, en hij doopte hem.

Toen Njoka gedoopt was, voelde hij zich blij en gelukkig.

Met dankbare ogen keek hij de goede blanke aan — spreken kon hij niet meer. En een paar minuten later stierf hij.

De Missionaris knielde bij Njoka neer. In zijn

ogen waren tranen – geen tranen van droefheid om de dood van zijn jongen – maar tranen van geluk, omdat de ziel van Njoka gered was voor O. L. Heer.

Dankbaar keek de Pater naar omhoog, en zei :
„O, God, ik dank U, dat Gij de gebeden van mij en van mijn kinderen verhoord hebt. Ik dank U, dat Gij deze afgedwaalde teruggebracht hebt. Ik dank U, dat Gij Njoka gered hebt.”

ENKELE VERKLARINGEN.

Het verhaal speelt in de Witte-Pater-Missie Oeganda.

Pag. 5. De negers maken hun hut, van wat de natuur hun biedt. In Oeganda is dat gras, in andere streken bladeren, leem, enz. In één dag is zo'n hut klaar, met de hulp van buren, die na afloop 's avonds getraceerd worden op bier of een maal. Achter de hut op de ill, is de omheining van paalwerk te zien, die enkele hutten of soms een gans dorp tegen wilde dieren beveiligen moet.

Pag. 7. Ill.. De vrouw bewerkt met een **veldhak** de grond. **Pataten** of bataten, een der gewichtigste cultuurplanten der warme landen. De meelrijke wortelknollen, langwerpig rond, 10 tot 15 cm. smaken wegens hoog suikergehalte zoet: daarom zoete aard-appelen genoemd. Ze worden rauw en gestoofd gegeten. Zie Ill. Pag 94.

Pag. 10. Uitrusting van tovenaars: **snoeren schelpjes**, als versiering aan voorwerpen tot godsdienstig gebruik. Op de grond ligt omwonden **toverstaf**; de negenkoppige **pijp**, waaruit bij ceremonies gerookt moet worden; de grote **trom**, uit holle boomstam met zeebra-huid; **bierkruik** of kalebas — het piekvormig bovengedeelte wordt zo ook aan de vrucht gevonden; **rietje**, waarmee 't bier opgezogen wordt; naast de kalebas **hoortjes**, om 't bij zieken afgetapte bloed op te vangen; ook worden ze gevuld met toverpoeder en dan op de zieke plaatsen van 't lichaam gedragen.

Pag. 12. Ill. schild, gemaakt van huid, staande tegen de wand. Stoeltje, lans, de zieke neger op mat van biezen, bladeren, gras, schors, enz.

Pag. 16. Mierenberg, 4 à 5 m hoog, soms 10 tot 20 m in de grond. In regentijd krijgen de mieren vleugels; de negers wachten ze dan af, met handenvol spelen zij ze rauw naar binnen; anders geroosterd.

Pag. 17. Op tocht neemt de neger gewoonlijk een potje met vuur onder as mee; 't dient om pijp aan te steken. pataten te roosteren, mieren, vogeltjes enz. te braden. Het vuurmaken met twee houtjes, waarvan 't ene stokje in een uitholling van 't andere snel rondgedraaid wordt, geschiedt als al 't vuur in 't dorp uigedoofd zou zijn; 't vordert een kwartier tijd minstens.

Pag. 30. Vijgeboom met luchtwortels. De fabel is genomen uit: *Aux rives du Tanganika* par Mgr. Lechapotois. Het konijn speelt in de negerfabelen dezelfde rol als de vos in onze oude diersagen, daarom ook hier **het konijn**.

Pag. 33. Meeroever met bloeiende papyrus.

Pag. 36. 't Is merkwaardig, dat de negers elkaars vee stuk voor stuk precies kennen.

- Pag. 41. Ill. Staartloze chimpanse.
- Pag. 43. Dat kleine hutje is een voorraadschuurtje — op voorgrond een veldhak, kleine negerpeuter speelt met mandje maiskorrels.
- Pag. 51. Ill. Inlanders in oorspronkelijke kleding, lappen van geklopte boomschors.
- Pag. 61. Ill. Afrikaanse steppe met bladerloze, vruchtdragende apen-broodboom.
- Pag. 62. Opperhoofdshut met ver-uitgebouwde portiek. Type van de overheersende klasse: lange, slanke mannen, vrij rechte neus, enigszins vaneenstaande lippen, trotse houding. Enige kleding: een om de heupen gewonden, gelooide leeuwen- of tijgerhuid, in smalle repen gesneden over bijna de hele lengte. Om armen en en benen ringen uit ijzer- of koperdraad gewonden. Op achtergrond Oeganda-tamboers.
- Pag. 65. De Katechist moet door zelf vóór te proeven tonen, dat er geen vergif in de spijsen is.
- Pag. 78. Op voorgrond der ill. groot vlechtwerk, waarop 't gestampte meel of de uitgedopte sorgo-korrels worden gedroogd — een waterdicht mandje in flesvorm — twee typen van veldhak. Twee negerinnen op 't hoofd bierkruik, steunend in een ring van vlechtwerk en gesloten met een bananenschil.
- Pag. 81. Moezoengoe is blanke. Wazoengoe is er 't meervoud van.
- Pag. 82. Ill. Cactus en acacia vomgera.
- Pag. 86. Nabootsing van spreekwijze, die negers graag gebruiken.
- Pag. 88. Negers dragen hun messen aan linkerbovenarm.
- Pag. 90. Ill. Meelwrijven op platte steen — manden van vlechtwerk.
- Pag. 94. Mandje met pataten, mesje voor huishoudelijk gebruik — gevlochten biertrechter — bierkruik van kalebas gemaakt, op een steunring, grote aarden bierkruik, gevlochten drinkbeker, pijlkoker, negerschoeisel, gevlochten zakjes met tovermiddelen.
- Pag. 96. Ill. Houten ring om linkerarm, om de terugschietende pees te beletten de pols te verwonden.
- Pag. 101. De neger op voorgrond op schouder zijn portemonnaie: een reep stof van $\pm 30 \times 100$ cm, waarvan de twee smalle kanten zijn ingeknipt tot smalle reepjes, waaraan schelpen ('t gangbaar betaalmiddel evenals ijzer- en koperdraad) zijn bevestigd.
- Pag. 104. Cactus-planten — op achtergrond silhouet van een euphorbia.

Pag. 111. Ill. Hut van machtig tovenaars — gevlochten afsluiting — schedels van een „heiligh” groothoornigh rund, van antilope, van apen, van wild zwijn, van geit en van mensen.

Pag. 121. Rokende vrouw — geestenhutje. Kavoele klopt boom-schors op een liggende boomstam met een schorschamer. Aan de halsketting van neger een paar houtjes voor schoonwrijven van de tanden.

Pag. 125. De rieten wand is de afscheiding tussen slaap- en woon-afdeling. In 't midden de stookplaats — kookpot gesteund tussen vier stenen. Op de rand van de lemen vuurplaat de potlepel.

Pag. 130. Opperhoofdshut met ringvormige stoep. Watutsi-runderen met gebruikelijke klokjes. Voorgond een mbao-plank (een geliefkoosd spel).

Pag. 132. Afrikaanse steppe met scherm-acacia's. Bij de runderen enkele koe-reigers, die maden en insecten uit de huid pikken.

Pag. 136. Afrikaanse steppe met armoedig dorp.

Pag. 137. Kuchen is 't gewone teken der negers, om hun aankomst te melden, als ze nog niet opgemerkt zijn.

Kavoele = de kleine regen.

Loezamba = oorlogstrompet.

Roehenne = de grote geit.

Kajalla = honger (in tijd van hongersnood geboren).

Kadende = belletje.

Boehemeri = koopstad.

